Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

OBJEKTIV

Nr. 127 April 2010

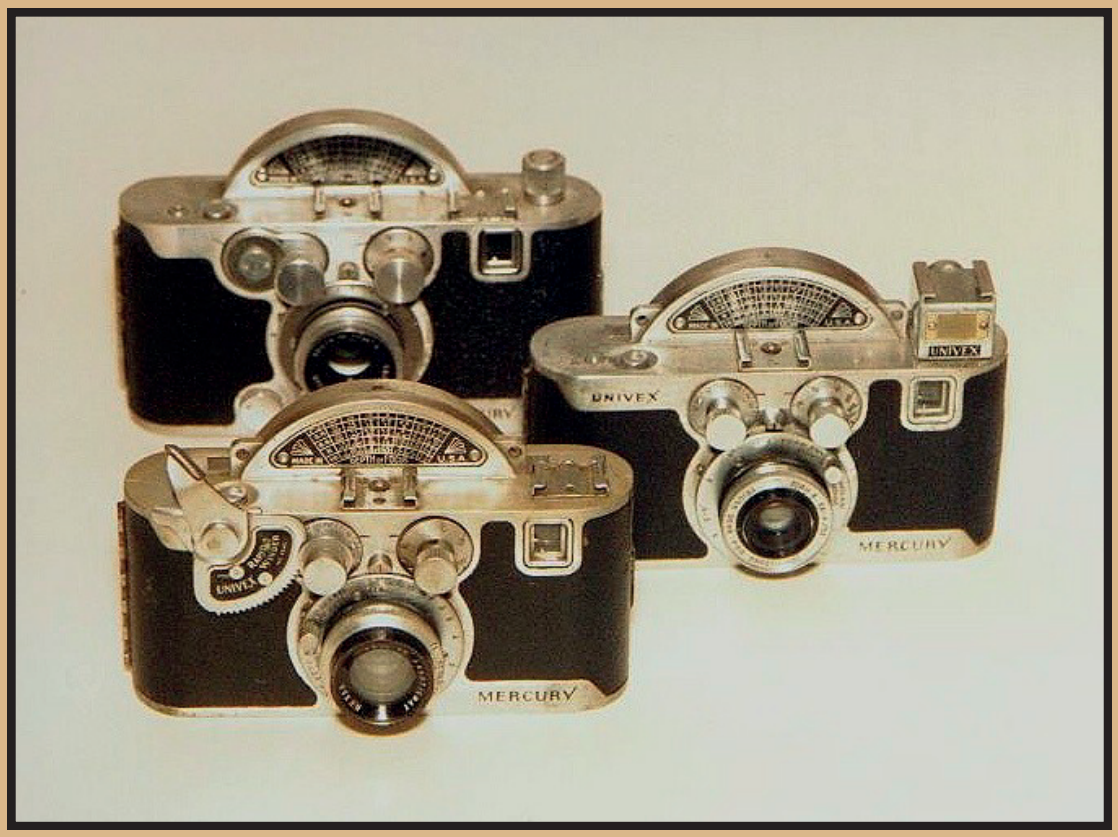

Foto i USA

Universal Camera Corporation

Dansk Fotohistorisk Selskab

INDHOLD

3
Historien om den midttyske fotoindustri
7. del
Lars Schönberg-Hemme

14
Det enøjede spejlreflekskamera
Udvikling-milepæle-usædvanlige løsninger
Klaus-Eckard Riess

21
Store personligheder i den tyske fotoindustri
(2)
Ernst Leitz II
(1871-1956)
Leica-fabrikant og mange jøders redningsmand
Klaus Eckard-Riess

24
Foto i USA
2.del
Hans Elfelt Bonnesen

29
BILLEDGRUPPEN
Daguerreotypi af Jenny Lind
31
BOG & UDSTILLINGSOMTALE
32
SAMLERDILLEN
Interview med Arne Knudsen
38
'DIT & DAT'
Foreningsmeddelelser, anvisnings- og orienteringsnyt

Layout & redaktion: Flemming Berendt

Forside: *Forrest: Mercury kameraerUniversalCameras Mercury førkrigsmodel med 35mm f/2 optik og udstyret med hurtigoptræk, bagved til højre tidligere model med påsat lysmåler. Begge halvformat kameraer til specialfilm leveret fra Gevaert i Antwerpen. Bagerst den succesfulde Mercury II beregnet til 35mm filmpatroner.*

Historien om den midttyske fotoindustri

7.del

Lars Schönberg-Hemme

Kamerafabrikkernes situation i den første tid efter 2.Verdenskrig

Mange kamerafabrikker har i krigstiden været omstillet helt eller delvist til produktion af apparater til hær, flåde, og luftvåben. Det er ikke noget fabrikkerne omtaler særlig tydeligt i deres jubilæumsskrifter, og derfor er det en del af den tyske kameraindustris historie som henligger i tåger.
Carl Zeiss/Zeiss Ikon har ikke lagt skjul på det. De har siden kort efter Zeiss Ikons stiftelse i 1926 været ikke bare leverandør til militæret, men eneleverandør. Det drejer sig ikke specielt om kameraer, men om alle mulige instrumenter, ikke mindst optiske, som er nyttige til krigsformål.
Carl Zeiss/Zeiss Ikon er så stor en virksomhed i forhold til alle andre inden for branchen at man ikke tænker på eller forestiller sig at det under krigen skulle være nødvendig at inddrage andre kamerafabrikker og optiske virksomheder som krigsmaterielle leverandører.

Demontage

Efter krigen har 'demontagen' af den tyske industri i specielt den sovjetisk besatte zone været meget omfattende, næsten total, og i en periode på mere end et tiår været efterfulgt af yderligere krigsskadeerstatning fra de - langsomt - genskabte fabrikker. Muligheden for at gøre det er aftalt mellem de sejrende allierede magter og er på den måde i orden. Men det vidner ikke om nogen stor interesse fra sovjetisk side for at hjælpe de slagne tyskere til et nyt og bedre liv.

Hvad der hidtil har undgået min opmærksomhed er nogle oplysninger som historikeren dr.Rainer Karlsch har forsket sig frem til, 'Sowjetische Demontagen in Deutschland 1944-1949. Hintergründe, Ziele und Wirkungen': Interessen inden for den tyske fotoindustri har fra krigsudbruddets dag ét, 1.september 1939, været stor for at få lov til at være med i oprustningen. 1942/43 er andelen af militært udstyr kommet op på 75% af fotofabrikkernes totale produktion. Dette tal gælder specielt for den del af fotoindustrien der ligger i sovjetzonen; men denne del er langt den største del.
Denne uomgængelige og dokumenterbare kendsgerning har russerne brugt som en særlig begrundelse for at demontere fabrikkerne og yderligere binde dem til afdrag på 'gælden' i mange år frem.
(I parentes bemærket skal det selvfølgelig understreges at det ikke kun er fotoindustrien der bliver demonteret. Det gælder al industri).

Genopbygning og genopdragelse

Som det fremgår af denne artikelseries 6.del (Objektiv nr.126) har der været fabrikanter som har haft en vis forståelse for at deres bedrift skulle demonteres. De har følt sig medskyldige i de skrækkelige hændelser der har fundet sted i Polen og Sovjetunionen.
Det som de ikke har kunnet forstå er at det skulle fortsætte, og at de helt skulle miste deres virksomhed. Der er tale om trin 2 i russernes politik over for det slagne Tyskland.
Trin 1 er gået ud på at tvære fjenden så meget ned som muligt og at tage alt det fra ham som USSR kan bruge til sin egen genopbygning.
Trin 2 drejer sig faktisk om genopbygningen af Tyskland. Og her skiller vandene sig i forhold til den måde det kan gøres på de fire allierede magter imellem.
I Vesttyskland blomstrer - efter nogen tøven - en række virksomheder op. Med amerikanerne som fødselshjælpere bygger tyskerne deres land op igen. For englænderne og især franskmændene er det lidt sværere at komme til den erkendelse at nu skal tyskerne hjælpes for at sikre den fredelige sameksistens. Men de kommer til den erkendelse. Samtidig har det været sådan at demonteringen i de tre vestlige besættelseszoner har haft et langt mindre omfang end i øst.

Allerede inden Sovjetunionen har gennemført trin 1, sætter den ind med trin 2: genopbygningen.
I den allerførste tid efter krigsafslutningen har det ikke ligget klart for de allierede magter, hvor længe de skulle holde Tyskland besat, eller hvad de i de hele taget skulle stille op med det på længere sigt. Men på et ret tidligt tidspunkt er russerne nået til den opfattelse at de vil gøre deres besættelseszone

til en selvstændig stat og at de vil bygge infrastrukturen i landet op, så den passer til det socialistisk, demokratiske livssyn som de selv stræber efter at nå. De vil simpelthen lære befolkningen i Østtyskland at blive gode kommunister.
Det betyder bl.a. at alle virksomheder som er så store at de ikke kan kaldes værksteder eller lignende skal nationaliseres, med visse undtagelser, som vi kender det fra Ihagee, hvor ejerne er udenlandske statsborgere.

Russisk ekspropriation

I praksis gennemfører Sovjetunionen denne plan ved at ekspropriere/beslaglægge stort set alle virksomheder over en vis størrelse. Det tager sin begyndelse allerede sidst på året 1946. På dette tidspunkt er russerne ikke nået til vejs ende i deres planlægning for Østtyskland. De eksproprierer med henblik på overdragelse til delstaterne inden for besættelseszonen (de delstater vi også kender i dag, Sachsen, Thüringen, Brandenburg, o.s.v.). Og en hel del fotografiske virksomheder når at få status som nationaliseret virksomhed i en delstat, inden russerne er kommet tilstrækkelig langt i deres planlægning af DDR, den Tyske Demokratiske Republik.
En del af virksomhederne, bl.a. de helt store, Zeiss Ikon og Carl Zeiss bliver først eksproprieret så sent som i sommeren 1948 - og ikke overdraget til deres respektive delstater. De bliver i stedet året efter national ejendom i den nyoprettede republik (7.okt. 1949).
Efterfølgende, i 1952, nedlægges delstaterne og erstattes af 13 amter + Østberlin. Amterne (Bezirke) minder om de danske amter og er ikke som delstaterne en stat i staten.

De tyske kommunister

En nok så vigtig brik i dette puslespil er de tyske kommunister. Dem har der været mange af i Weimarrepublikkens tid, og de har haft det hårdt i de 12 år under nazistisk styre. Mange mister livet; andre når at komme væk i tide til forskellige europæiske lande. Det gælder bl.a. en politiker fra Weimarrepublikken, rigsdagsmedlem Walter Ulbricht. Han flygter til Frankrig, deltager i den spanske borgerkrig, og ender i Moskva som medlem af Komintern. Og han er ikke den eneste. Mange kommunister fra alle dele af Tyskland ender der. De vil gerne tilbage til deres fædreland og være med til at bygge det op igen. For mange af dem har det været nærliggende at slå sig ned i den sovjetiske zone uanset hvor de stammer fra og måske være med til at bygge en idealstat op, hvor det offentlige eller fællesskabet ejer produktionsmidlerne og hvor de ansatte har fuld demokratisk indflydelse på deres virksomhed.

Forklaringen på hvorfor små kamerafabrikker i øst nationaliseres og lægges sammen, mens der samtidig i vest opstår mange små fabrikker

Her har vi forklaringen på den udvikling der kommer til at finde sted i Østtyskland: En besættelsesmagt som, efter at have tænkt sig lidt om, gerne vil prøve at gøre en del af Tyskland til en kommunistisk idealstat, som de samtidig kan beholde kontrollen over, og som de også kan malke en hel del år endnu. Og nogle hårdtprøvede og meget frelste tyske kommunister som har gået i skole i Moskva og der lært hvordan man bekæmper menneskets uheldige tilbøjeligheder, f.eks. grådighed og egenrådighed, og hvordan man opbygger det socialistiske samfund, hvor alle i princippet har lige indflydelse på alle fælles anliggender.

Dette er populært fortalt den ideologiske baggrund for den udvikling der sker i det østtyske samfund i de kommende år og herunder også for den nationalisering af virksomhederne der finder sted og den sammenslutning af virksomhederne til stadig større enheder der følger efter. Den udvikling er skildret i 6.del af denne artikelserie. Nøgleordene er i rækkefølge
1) VEB (folkeejet virksomhed), som kan samles i en uendelighed til stadig større VEBer,
2) kombinat (en kæmpesammenslutning af mange store VEBer) fra 1968,
3) (super)kombinat (en sammenslutning af alle kombinater inden for branchen i DDR foruden også en del beslægtede brancher) fra 1985.

På mig virker opbygningen af virksomhedsstrukturen i DDR som et helhjertet forsøg på at lære myren at den betyder noget for myretuen.
Mange østtyskere har følt at de er med i et fællesprojekt hvor de qua deres arbejdsindsats og demokratiet på arbejdspladsen er med til at bestemme udviklingen.
Ovenstående opremsning viser med al ønskelig tydelighed at sådan har det ikke forholdt sig i virkeligheden.
Ved hjælp af præmieringsordninger - og det modsatte, udhængning til spot og spe - styrkes arbejdsmoralen og fællesskabsfølelsen. Forskellige sociale ordninger knyttet til arbejdspladsen hjælper til. Kunst og kultur hører med, gode ferietilbud og

alt til hobbymanden. Og sikkerheden for ikke at blive fyret. Det har virkelig været et samfund hvor man har taget hånd om de umyndige. Men ikke et samfund for individualister eller folk der ikke kan falde ind i flokken. Det minder i den grad om George Orwell.

Selv om vi i Danmark - og i Forbundsrepublikken Tyskland - kan synes at samfunds- og virksomhedsstrukturen i DDR er nedværdigende for mennesker, kan man ikke sige at de ikke kan skabe noget, skabe noget nyt, skabe kvalitetsprodukter. Det gælder i høj grad for fotobranchen.

KW

Lad os som et eksempel se på VEB Kamera-Werk Niedersedlitz.
Dette VEB tager sit udgangspunkt i Kamera-Werkstätten Charles A.Noble, som ligger i en forstad til Dresden, Niedersedlitz.

K.W.
Kamera-Werkstätten Guthe & Thorsch (1919 - 1939)
Kamera-Werkstätten Charles A. Noble (1939 - 1946)
VEB Kamera-Werkstätten Niedersedlitz (1946 - 1953)
VEB Kamera-Werk Niedersedlitz (1953 - 1959)
VEB Kamera- und Kinowerke Dresden (1959 - 1964)
VEB Pentacon Dresden (1964 - 1990)
Kombinat VEB Carl Zeiss Jena (1985-1990

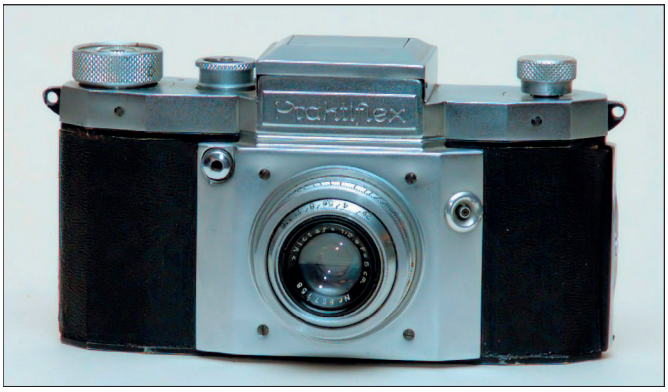

Praktiflex

Fabrikken har før krigen fremstillet verdens næstførste enøjede spejlrefleks til småbilledformat under navnet Praktiflex, et relativt enkelt kamera, som er blevet solgt som et billigt alternativ til Exakta siden foråret 1939. Kameraet har skaktsøger, spaltelukker, og udskiftelig optik med 40mm gevind. Det bliver fremstillet i 11.000 eksemplarer frem til krigsafslutningen.

Selv om KW ejes af en amerikansk statsborger, Charles Adolf Noble, bliver det alligevel i 1946 eksproprieret af SMAD, den sovjetiske militære administration af østzonen, og i 1947 nationaliseret af den saksiske delstat. Noble er hermed, som de fleste andre fabrikanter, helt ude af billedet.

Praktiflex efter krigen

Produktionen af Praktiflex fortsætter efter krigen. Fabrikken er ikke blevet bombet. Charles A.Noble får en ordre fra den sovjetiske administration på 25.000 stk. Praktiflex allerede i maj 1945, men bliver sammen med sin søn fængslet af russerne 5.juli.
Det er under alle omstændigheder vanskeligt at opfylde kontrakten med besættelsesmagten, fordi det er komplet umuligt at skaffe råstoffer, og da slet ikke til 25.000 kameraer. Men helt galt går det efter Nobles fængsling. Fabrikkens 60 ansatte når at fremstille 1420 Praktiflekser inden SMAD griber ind på grund af utallige fejl ved kameraerne. For at få det til at glide bliver konstruktøren Siegfried Böhm fra Zeiss Ikon headhunted som chefkonstruktør med tiltræden 12.januar 1946.

Siegfried Böhm

Det er et heldigt valg. Siegfried Böhm er en innovativ person, selv under disse forhold, hvor det bare drejer sig om at skabe 'Reparationen' til russerne.
Det er ham der indfører udløseren på kameraets forside, som i så mange år kommer til at præge østtyske spejlreflekskameraer. Spejlet kobles med lukkeren; kameraet indre dele med billedvindue og filmkanal fremstilles i aluminiumsstøbegods i stedet for blik.
Med Praktiflex II fra 1948 ændres objektivfatningen til 42mm gevind (42x1). Praktiflex er det første kamera i verden med denne fatning; men som skildret i 6.del (objektiv nr.126) er fatningen taget i brug første gang på forstadierne til Contax S fra Zeiss Ikon (under arbejdsnavnet Syntax). Contax S sættes i produktion i 1949.

Praktica

Oktober 1949 skifter kameraet navn til Praktica. Nu har det fået hæmværk og en let ændret formgivning, men stadig med skaktsøger. Det væsentlige ved dette kamera er at fremstillingen nu er sat i

system. Alt for mange dele til Praktiflexmodellerne er blevet håndfremstillet efter skabelon. Det er noget der tager tid og det er noget der let kan medføre fejl.

Praktica

SMADs bemyndigede tilsynsofficer Kaljuschni er højst utilfreds med de opnåede produktionstal. I 1946 fremstilles 6.700 kameraer og i 1947 13.500. Det skulle have været 25.000 hvert år. Praktica er løsningen på det problem. Siegfried Böhm nykonstruerer kameraet fra bunden, sørger bl.a. for at nogle enkeltelementer bliver moduler, som kan udtages eller justeres uafhængigt af resten af kameraet. KW går fra at være et stort værksted til at være industri.
Det er Siegfried Böhm der står for det hele, og også ham der laver alle konstruktionstegningerne - i sin fritid. Men det lykkes ham i 1947 at kapre en af sine gamle kolleger fra Zeiss Ikon, Karl Wunderlich som konstruktionsmedarbejder. I det hele taget ansætter han adskillige medarbejdere på alle niveauer fra Zeiss Ikon, bl.a. værkføreren Max Hoffmann.

Siegfried Böhm bliver fabriksleder med vanskelige arbejdsbetingelser

Det lykkes med Praktica at komme op på en årsproduktion det første år på 20.672. Og dermed er SMAD og de saksiske industrimyndigheder tilfredse. De udnævner Siegfried Böhm til fabriksleder samtidig med at han fortsætter som konstruktør. Måske ikke nogen helt god idé; for under de omstændigheder der hersker i disse år med mangel på alt, er begge job hver for sig mere end et heltidsjob.
Han roder sig ind i problemer, fordi han fremskaffer nødvendige materialer ved ulovlig sortbørshandel. Han bliver stillet for retten, men er så heldig at falde ind under en amnestiforordning. Sachsens industri- og trafikminister meddeler ham det personligt. Begrundelsen er at nok har han handlet ulovligt; men han har gjort det for at opfylde den ved lov fastsatte produktionsplan.

Sommeren 1948 opstår der problemer med lukkertiderne på Praktica, specielt de lange. Og her griber den tilsynsførende SMAD-officer Kaljuschni ind på en uventet måde. Denne mand er både tysktalende og har forstand på kameraproduktion. Men han har åbenbart også forstand på mennesker. Han kan se at presset på Siegfried Böhm er alt for stort. Han får ham anbragt i en stue på Hospitalstraße, hvor han under god forplejning kan arbejde forstyrrelsesfrit med lukkeren og hæmværket, indtil han har fundet svaghederne og har fået dem rettet og i øvrigt har forbedret konstruktionen.

De unge ingeniører flokkes om Böhm

Derefter går det godt en rum tid. Faktisk så godt at Siegfried Böhm begynder at tro at han kan gå på vandet. Han har en egen evne til at tiltrække de bedste blandt unge nyuddannede ingeniører. En frisk arbejdsatmosfære opstår omkring ham. KW skal gå en fremtid i møde som selvstændig kamerafabrik, uafhængig af det altdominerende Zeiss Ikon. Sammen med sin stab af ingeniører/konstruktører udvikler han KW til at blive den førende platform for kameraudvikling i Dresden.

Markant produktionsstigning - udvidelse og sammenlægning med andre små fabrikker

I de følgende år frem til 1959 bygges der til på fabrikken og produktionen stiger markant - i tydelig modsætning til Zeiss Ikon. Kun Ihagee har en lignende succes.
KW udvides ikke kun ved at bygge til, men også ved sammenlægning med andre fabrikker i omegnen af Dresden.

Altissa

Det drejer sig om de hidtil selvstændige Belca-Werk og Altissa Camera-Werk og om Zeiss Ikon-fabrikken i Reick (oprindeligt den store og selvstændige kamerafabrik Emil Wünsche, fra 1909 en del af det Zeissstyrede Ica, og siden 1926 en del af Zeiss Ikon). Der bliver også overført arbejdsopgaver fra andre VEBer, f.eks. det enøjede spejlreflex-

kamera Meister-Korelle 6x6 fra VEB WEFO i 1951. Men det er så præget af rent håndarbejde at Siegfried Böhm henlægger det som uegnet til industriel fremstilling.

Meister-Korelle

Praktisix

Korellen har nok alligevel inspireret; for på Photokina 1956 præsenteres Praktisix 6x6, som sammen med efterfølgeren fra 1966 Pentacon Six er blevet kultkameraer i mellemformat. (Se 6.del, Objektiv nr.126).

Praktisix er verdens første enøjede spejlreflexkamera med springblænde i de udskiftelige objektiver. Med Pentacon Six føjer indvendig lysmåling sig til.

Praktisix

Praktina

Praktina

Et af problemerne ved de tidlige spejlreflexer er den manglende springblænde, og det manglende springbackspejl. Dertil kommer mørkt søgerbillede ikke mindst i hjørnerne p.gr.a. manglende fresnellinse.

Et af Siegfried Böhms tidlige bud på at løse de problemer er et kamera med både newtonsøger og spejlreflexsøger. Kameraet hedder Praktina og er en omtale værd.

Det udvikles fra 1949 og kommer i produktion 1952.

Alpa Refleks

Ideen til det er ikke opstået hos KW. Fra 1944 til 1952 fremstiller Alpa i Schweiz kameraet Alpa Reflex, konstrueret af Jaques Bolsky. Det kombinerer enøjet spejlreflex med en indbygget målesøger. Søgeren har en billedvinkel på 45° (5cm brændvidde). Fra 1949 har Alpa Prisma Reflex også pentagonprisme. Dette kamera lanceres få måneder efter verdens første kamera med fast indbygget pentagonprisme, Contax S.

Fra 1952 fremstilles Alpa Reflex med extra newtonsøger på 90° med rammer til flere brændvidder, men ikke længere med afstandsmåler.

Objektiverne hentes hovedsageligt fra Angenieux, men også fra Schneider Kreuznach.

Der er nok ikke nogen tvivl om at Siegfried Böhm har skævet lidt til dette kamera, da udviklingsarbejdet til Praktina sættes i gang.

Praktina kan kendes på den ekstra søger

Det afgørende kendetegn ved Praktina er den indbyggede newtonsøger, som er indbygget dér hvor man sædvanligvis gør det på søgerkameraer, lidt over og lidt til venstre i forhold til objektivet, samtidig med at kameraet tydeligvis er et spejlrefleks-kamera med prisme. Prismet er ikke fast indbygget og kan erstattes af en skakt. De første eksemplarer af kameraet er vist med skaktsøger. Matskiven er udskiftelig.

Formålet med ekstrasøgeren er at kunne fotografere i hurtig rækkefølge og samtidig at kunne bevare

et lysstærkt søgerbillede. Når blænden er lukket til, er der ikke meget lys i spejlreflekssøgeren.
Udløserknappen på forsiden af kameraet er nu skråtstillet. Det er mere håndrigtigt.
Lukkeren er en helt nyudviklet gummidugslukker med 4 ruller og et specielt overlapningssystem der gør det muligt at eksponere på 1/1000 sec. Tidsknappen drejer ikke rundt under eksponering.
Fatningen er helt speciel - og overraskende. For det er en bajonetfatning, og altså ikke den nye enhedsfatning med 42mm gevind. Når man skifter objektiv, skal objektivet ikke drejes - en finesse der bl.a. skal tjene til at undgå slid og slør.

Praktina 2A

Praktina har ikke springblænde; men det får det med Praktina FX fra 1953. Der er tale om en halvautomatisk springblænde, hvor man spænder blænden manuelt efter hver optagelse.
Med modellen Praktina II A fra 1958 har kameraet mulighed for at bruge fuldautomatisk springblænde.

Praktina

Kæmpe objektivprogram

Objektivprogrammet er enormt og byder på objektiver fra Carl Zeiss, Steinheil, Isco, Meyer, Albert Schacht, Schneider Kreuznach, Enna, og Kilfit. Nogle af disse fabrikater fremstilles i Vesttyskland. Vi befinder os stadig i den periode, hvor jerntæppet ikke er gået helt ned.
Objektiverne med halv- eller helautomatisk springblænde fremstilles udelukkende af Zeiss og det vesttyske Albert Schacht (Travegon og Travenar).

Verdens første systemkamera med spejlreflex
Verdens første kamera med indvendig udløsning af springblænden

Praktina FX markedsføres som verdens første enøjede systemspejlreflekskamera. Det kan man selvfølgelig undre sig lidt over, når man tænker på Exakta, Contax S, og for den sags skyld også Praktica fra samme firma. Den første Pentax (Asahiflex) er dukket op året før, og ovenfor omtalte Alpa har om ikke andet udskiftelig optik.

Asahiflex

Det der menes fra KWs side med ordet systemkamera er følgende:
Udskiftelig optik, udskifteligt søgersystem, udskiftelige matskiver, udskifteligt bagstykke, fjedermotor, 17m magasin, og en masse specialtilbehør, bl.a. stereo (fra Zeiss).
Dertil kommer at Praktina er verdens første kamera med indvendigt udløst springblænde (modsat den udvendige fra Exakta). Det sidste skal tages med det gran salt at Carl Zeiss, som har udviklet systemet, efter 3 år også laver springblændeobjektiver til bl.a. Contax F, Praktica FX 2, og ovennævnte Praktisix, alle i 1956.

Produktionsophør efter kun 8 år

Der fremstilles i alt 102.000 Praktinaer frem til 1960 og 60% exporteres.
1960 er samtidig året hvor Praktina går ud af produktion. Man kan undre sig over det. For på det tidspunkt må det siges at være DDRs mest avancerede kamera.
I 1960 tjener ekstrasøgeren ikke noget formål længere. Den kunne man have strøget, og beholdt resten.
En begrundelse er også at efterspørgslen efter udskifteligt søgersystem er faldende. Det er en rigtig dårlig begrundelse. Det bevises af den succes som Nikon F fra 1959 og Canonflex også fra 1959 får.

Nikon F

Den tredje begrundelse er den der tæller: Praktinafatningen harmonerer ikke med standardiseringsmanien i DDR. Man har valgt 42mm gevind og vil udnytte den fordel der ligger i at alt muligt tilbehør kan bruges til mange forskellige kameraer.
Exakta bliver undtagelsen, fordi DDR nødtvungent har accepteret at dette fabrikat ejes af hollandsk kapital. Men i praksis bliver der spændt så meget ben for Exakta at også dette kamera glider ud i 1970.

KW bliver lagt ind under Zeiss Ikon - det senere Pentacon

1959 er året hvor KW (VEB Kamera-Werk Niedersedlitz) ophører som selvstændigt VEB. Det bliver lagt ind under Zeiss Ikon sammen med flere andre fabrikker. Navnet er nu WEB Kamera- und Kinowerke Dresden. 1964 bliver det til det kæmpestore kombinat Pentacon Dresden, som i princippet består indtil Tysklands genforening i 1990, de sidste fem år dog under overordnet ledelse af superkombinatet VEB Carl Zeiss, som omfatter al fotohardware i DDR foruden beslægtet industri.

Siegfried Böhms videre karriere

Siegfried Böhm æra ophører ikke med KW. 1961 udnævnes han til teknisk direktør i Kamera- und Kinowerke og senere Pentacon, en stilling han bestrider til sin pensionering i 1981.
Siegfried Böhm har konstrueret de første udgaver af Praktica, foruden Praktina og Praktisix. Som teknisk direktør i Pentacon har han været den øverste ansvarlige for samtlige kameraer der er udgået fra Pentacon frem til 1981, men han står ikke som konstruktør af de utrolig mange modeller og modelvarianter det er blevet til i den lange periode.
Han oplever også som ansvarlig leder at introducere den nye og meget moderne Praktica B-linje i 1979, hvor bajonetfatningen genindføres.

Praktica er en succes

Set i produktionstal har Praktica været en megasucces: 9 mio exemplarer fra 1947 til 1990.
En stor del af vejen - især det første stykke af vejen - har spejlreflekskameraerne fra DDR Praktina og Praktica sammen med Exakta og Contax S-F også teknisk set været en succes:

Første enøjede spejlreflekskamera i formatet 24x36.
Første kamera med fast indbygget pentagonprisme.
Første kamera med udskifteligt søgersystem.
Første kamera med indvendig springblændeudløsning.
Første fuldblods systemkamera i spejlrefleks.
Første med elektrisk overførsel af blændeværdi.

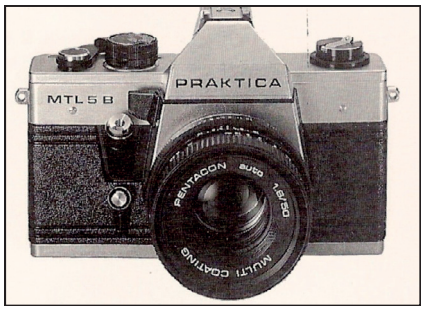

Praktica, 1985

Fra 1970 må man sige at spejlreflekskameraerne fra DDR i 24x36 format halser lidt efter udviklingen. F.eks. når Praktica ikke at få autofokus.
Men det gør til en sammenligning de vesttyske spejlreflekskameraer heller ikke.

Eksport og beskæftigelse

Eksporten er et kapitel for sig. Meget overraskende - for mig i alt fald - er 62,8% eksporteret til vestlige lande, og kun 17,6% til østbloklandene. Resten, 19.8%, er til hjemmemarkedet.
Disse tal er helt utypiske sammenlignet med praktisk talt alle andre eksportprodukter fra DDR, og har betydet at selv om kamera- og optikindustrien kun har fyldt lidt i DDR i volumen, har den betydet meget i udenlandsk valuta.

Ved dannelsen af Pentacon i 1964 har der været 4.600 beskæftigede. Et tal som i begyndelsen af 80erne er nået op på det dobbelte. Hvis man skal regne alting med, altså også f.eks. Carl Zeiss, bliver de foreliggende tal noget svære at forholde sig til.
I den finmekaniske og optiske industri (kombinat VEB Carl Zeiss) er der 1989 beskæftiget mere end 51.000 medarbejdere fordelt på 33 virksomheder. Ca 23% af dem skulle være beskæftiget i egentlige kamerafabrikker og optiske fabrikker, d.v.s. ca. 11.700.

Et brat ophør

Set med vesttyske øjne (læs Treuhand) er der ikke noget rimeligt forhold mellem denne store mængde ansatte og de indkomster for virksomheden der har været. Derfor holder Pentacon op med at eksistere på et splitsekund i 1991.

Man kan levende forestille sig at sådan har medarbejderne, og i det hele taget menigmand i DDR, ikke set på det. Og vi ved jo fra pressen at dønningerne ikke har lagt sig endnu.

Vesttyskland og centrallukkeren

Klaus-Eckard Riess har her i bladet (Objektiv nr.122) fremsat den teori at der kan være en sammenhæng mellem de vesttyske kamerafabrikkers forkærlighed for centrallukkere og de samme fabrikkers nedsmeltning og lukning længe før den østtyske fotoindustri lukker.

Østtyskerne har brugt centrallukkere i stor stil, men kun på familiekameraer. Samtlige spejlreflekskameraer har haft spaltelukker.
Sådan har det ikke været i Vesttyskland efter krigen. Vesttysk Zeiss Ikon, Voigtländer, Agfa, og Kodak (Retina) har alle meget stor succes i årene frem til 1960 og i lidt mere behersket omfang frem til 1970.

Voigtländer Prominent

Det er masseproducerende virksomheder der mest fremstiller fikse små søgerkameraer med fast optik og centrallukker. Alle fremstiller de også mere avancerede kameraer med enten målesøger eller spejlrefleks. Men også de har centrallukker. Der er næsten ingen undtagelser. Nævnes kan Contax 1950-58 og Contarex 1960-73 begge fra Zeiss Ikon og begge i den høje prisklasse.

Spejlreflex med centrallukker

Nogle af de mest påfaldende kameraer i prisklassen over familiekameraerne er spejlreflekskameraet med centrallukker og mulighed for forsatsobjektiver.

Agfa Ambiflex, 1952

Vesttysk fotoindustri bliver verdensmester i netop denne kameratype: Contaflex, Voigtländer Bessamatic, Agfa Ambiflex, Retina Reflex, m.fl.
De fremkommer i løbet af 50erne og er alle virkelig gode kameraer som enhver familiefar kan være tjent med. Fra min egen barndom kan jeg huske at der kunne være status i at anskaffe f.eks. en Contaflex. Den lå på linje med bilen, køleskabet, fjernsynet, og de andre statussymboler.

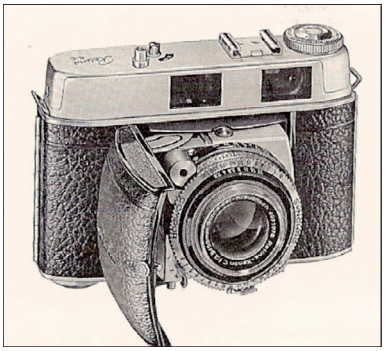

Retina Reflex, 1956

De ambitiøse amatører vil have mere

For en stadig større skare af ambitiøse amatørfotografer er den slags kameraer ikke gode nok længere. Det er ikke kvaliteten der er noget i vejen med; det er alsidigheden. Fra 60erne oversvømmes markedet af japanske spejlreflekser som koster mindre end en Contaflex, men har spaltelukker, fuldt udskiftelig optik, og snart også lysmåling gennem objektivet.
Kvaliteten på en Contarex er ganske vist den højeste på markedet for spejlreflekser og den kan det hele. Men hvem har råd til den?
Nogle af de japanske kameraer er faktisk ganske udmærkede og kan konkurrere også på optikken.

Allerede inden denne fototekniske omvæltning rammer Tyskland og hele den vestlige verden er den vesttyske fotoindustri begyndt at lukke.

Det er begyndt så godt

Lige efter krigen dukker en række mærker op som fremstiller familiekameraer, d.v.s. små søgerkameraer til 24x36, med eller uden afstandsmåler, med eller uden udskiftelig optik.
Jeg kan nævne Diax, Adox, Braun, Iloca, Elca, King (Regula), Leidolf, Futura. Og der er en hel del flere.
De fleste af dem lukker omkring 1960 eller de bliver købt op af et af de store selskaber.

Diax

Iloca

Ilocas kameraer bliver fremstillet fra 1952 til 1959. Manden bag er Wilhelm Witt fra Hamburg. Han præsterer i 1959 at bygge verdens første 35mm kamera med indbygget elektrisk motor. Det er desværre så dyrt at han ikke kan sælge det på hjemmemarkedet; men der er en vis afsætning i USA (under navnet Graphic 35 Electric).
Året efter køber Agfa firmaet og udsender det elektriske kamera i en forenklet udgave under navnet Agfa Selecta.

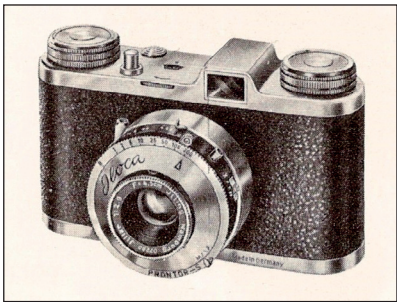

Iloca, 1949

Elca

Elca er blevet grundlagt i 1945 og forlægger i 1949 sin residens til den gode gamle danske by Flensborg. Den første kameramodel er meget primitiv og i 24x36 format. Men kvaliteten stiger hurtigt. I 1949 eller 1950 udsendes et spejlreflekskamera med lysstærkt objektiv, Elolux 1:1.9.
Året efter går firmaet neden om og hjem; men der bliver grundlagt et nyt firma der overtager Elca, nu under navnet Uca, Werkstätten für Feinmechanik und Optik GmbH.

Elca

Den nye Ucanett kan fås med et af tre forskellige fast indbyggede objektiver og (selvfølgelig) centrallukker. 1952 køber Agfa firmaet.

Wirgin

Wirgin i Wiesbaden er atypisk i denne sammenhæng.
Brødrene Heinrich, Max, og Josef Wirgin stifter deres kamerafabrik Wirgin i 1920, men kommer først rigtig i gang med kameraproduktionen i 1927 med den første model Edinex. Det kamera producerer de også for firmaet Dr.C.Schleußner Fotowerke GmbH (Adox) under navnet Adox Adrette.
Senere følger en række Edinex-modeller alle med centrallukker (Prontor) og enten med en linse af eget fabrikat eller en Steinheil Culminar.
Brødrene Wirgin er jøder og ser sig i 1938 nødsaget til at flygte til USA og sælger deres firma til deres gode samarbejdspartner Schleußner Fotowerke.

Wirgin genopstår efter krigen med Edixa

Efter krigen vender Heinrich Wirgin (1899-1989) tilbage (under navnet Henry) og køber sit firma tilbage.

Edixa Refleks

Han får forbindelse med Heinz Waaske (1924-95), som netop har solgt prototypen til sit undervands-

kamera til den amerikanske hær. Denne mand, som er uddannet som mekaniker hos Telefunken i Berlin bliver chefkonstruktør hos Wirgin og bygger Wirgins Edixa-modeller, foruden en række andre modeller baseret på 16mm film, som hovedsageligt bygges på kamerafabrikken Franka i Franken, som Wirgin køber i 1962 (og nedlægger i 1967).

Edixa Refleks

Edixa Reflex fra 1953 er det første enøjede spejlreflekskamera med spaltelukker i Vesttyskland. Det har udskifteligt søgersystem og fuldt udskiftelig optik. Fatningen er 42mm gevind. Der udsendes frem til 1970 ca. 60 modelvarianter, fra 1956 med indvendigt udløst springblænde. Objektivprogrammet er nærmest uendelig stort. Objektiverne kommer fra såvel Vest- som Østtyskland foruden Japan.
Udvalget inden for andre former for tilbehør bliver efterhånden også meget stort.
Til gengæld svinger kvaliteten af kamerahusene noget. At den også gør det for objektivernes vedkommende siger sig selv.
Alligevel må man sige at med Edixa får den engagerede fotoamatør noget mellem hænderne der vil noget. På mange måder minder det om det man kan få fra Østtyskland, Praktina og de tidlige Praktica.
1970 udsendes Edixa Elektronica TL. Den har elektronisk styret lukker og lysmåling gennem objektivet. Som alle Edixamodeller er den konstrueret af Heinz Waaske.
Firmaet lukker i 1971.

Rollei 35

Heinz Waaske er efter aftale med Henry Wirgin også aktiv for firmaet Franke og Heidecke (Rollei). Det er ham der konstruerer det lille fikse kamera Rollei 35 fra 1966, som vel nærmest er blevet et kultkamera.
Alle kamerafabrikker i Tyskland på nær én er blevet lukket i løbet af 70erne og 80erne. Også de store.
Alle film- og fotopapirfabrikker er lukket for længst - bortset fra Agfa som lider en langsom kvælningsdød frem til 2008.

Rollei 35S gold

Adox film

Fotowerke Schleußner skal have en slutreplik, ikke så meget for deres Adox-kameraers skyld. De har lidt den samme sørgelige skæbne som alle de andre kameraer fra små vesttyske kamerafabrikker. Men Adox fremstiller også film.
Det er kort omtalt i 3.del (Objektiv nr.121) at Adox i 50erne fremstiller film med særlig høj opløsningsevne, højere end de tilsvarende Agfafilm kan byde på. Det drejer sig om filmene Adox KB14 og KB17 fra 1952. Tallene henviser til deres følsomhed i DIN (svarende til 20 og 40 ISO).

Også Fotowerke Schleußner bliver solgt. Det sker i 1962 til det amerikanske firma DuPont, som tilsyneladende først og fremmest har været interesseret i retten til navnet Adox. Rettigheden til af fremstille filmene udliciteres til det jugoslaviske firma Fotokemika som sælger dem under deres eget varemærke Efke.
DuPont overfører Adox-varemærket til et datterselskab Sterling Diagnostic Imaging.
1999 køber Agfa dette selskab, som det inkorporerer i sin afdeling for sundhedsteknologi. På denne kringlede måde kommer Adox-navnet tilbage til Tyskland.

Fotoimpex og det nye Adox

Nu findes Agfa desværre ikke mere, i hvert fald ikke den vesttyske del. En del af Orwos produkter fremstilles under nye navne.
Adox-varemærket er i forbindelse med Agfas nedlæggelse blevet frigivet og er nu blevet antaget af det berlinske firma Fotoimpex, og dette firma har relanceret en række sort/hvide Agfaprodukter: Agfapan (nu under navnene Adox Pan 25 Pro, Adox Pan 100, og Adox Pan 400. De fremstilles på de originale gydemaskiner og skulle være fuldstændig

identiske med de oprindelige Agfafilm.
Fotoimpex har desuden relanceret de oprindelige Adoxfilm i let ændrede udgaver: Adox CMS 20 (verdens skarpeste film, som kræver en speciel fremkaldelse), Adox CHS 25, Adox CHS 50, og Adox CHS 100.
Fotoimpex har på samme måde købt maskinerne og rettighederne til Agfas Brovira fotopapir og til Agfas fremkaldere Rodinal og Atomal foruden papirfremkalderen Neutol (nu Adox Adotol).
Dette må siges at være godt nyt for dem der stadig dyrker sort/hvid fotografering med analoge kameraer.

Leica

Leica er den sidste 'normale' kamerafabrik der er tilbage i Tyskland. (Linhof fra München findes også. Men det er et teknisk storformatkamera som ikke er anvendeligt til normal fotografi).
For et år siden er Leicas analoge spejlreflexkameraer blevet udfaset. Men to analoge målesøgermodeller fremstilles stadig - ingen kan sige hvor længe.

Digitalkameraet Leica M9

Til gengæld har Leica videreført sin lange række af målesøgerkameraer med digitale udgaver. Specielt det sidste af dem, Leica M9, som har en sensor med målene 24x36mm, er lovende og meget anderledes end alle andre digitale kameraer. Desværre er det et meget dyrt kamera.

Oven i det har Leicafabrikken for nylig lanceret et digitalt kompaktkamera med fast brændvidde, som i modsætning til alle tidligere digitale kompaktkameraer fra Leica er fremstillet af Leica selv i Tyskland. Også det ser ud til at være meget lovende - for dem der kan affinde sig med kun at have én brændvidde (60° billedvinkel).

Den tredje nyhed fra Leica i efteråret 2009 er et fuldautomatisk og teknisk meget avanceret enøjet spejlreflexkamera Leica S2 med en sensor på dobbelt størrelse af 24x36mm.
Det kaldes 'mellemformat' og er noget helt nyt for Leica.
Dette kamera har sin målgruppe blandt professionelle fotografer, f.eks. til reklame- og modefotografering.

Slut

Historien om den midttyske fotoindustri ender med at stort set alt er blevet lukket inden for de seneste årtier. Det er naturligvis en skam. Men man kan glæde sig ved minderne.
Som beskrevet i 6.del (Objektiv nr.126) er det kamerafabrikkerne der er blevet hårdest ramt. Både Carl Zeiss og Schneider Kreuznach består som optiske fabrikker med mange forskelligartede og verdensomspændende opgaver, herunder objektiver. Så helt lukket ned er fotoindustrien ikke. ●

Kildemateriale:

Erich Stenger: Die Photographie in Kultur und Technik, Verlag E.A.Seemann Leipzig 1938
Lüppo-Cramer: Kolloidchemie und Photographie, Verlag Theodor Steinkopff Dresden 1908
Carey Lea und Lüppo-Cramer: Kolloides Silber und die Photohaloide, Verlag Theodor Steinkopff Dresden 1908
Fritz Schmidt: Kompendium der Photographie, Verlag E.A.Seemann Leipzig 1922
Ludwig David: Photographisches Praktikum, Verlag Wilhelm Knapp Halle 1921

Fritz Wentzel: Die photographisch-chemische Industri, Verlag Theodor Steinkopff Dresden 1926
Richard Grittner: Handbuch der Kamerakunde, Verlag Luitpold Lang München 1954
Erich Stenger: 100 Jahre Photographie und die Agfa, Verlag Knorr & Hirth München 1939
Agfa Labor: Agfacolor-Informationen Heft 1-15, Verlag Farbenfabriken Bayer Leverkusen 1951-57
Erhard Finger: Die Filmfabrik Wolfen 1909-94, Verlag GÖS-Gesellschaft für Sanierungsmaßnahmen Wolfen und Thalheim 1994

Die Filmfabrik Wolfen aus der Geschichte Heft 1, 2, 4, und 12, Verlag Industrie- und Filmmuseum Wolfen (ca.1997 og frem)
Rainer Karlsch: Von Agfa zu Orwo, Verlag Filmfabrik Wolfen 1992
Anna Neusüß: Die Gründerväter der Fotografie i Görlitz, Verlag Gesellschaft für das Museum der Fotografie in Görlitz 2003
Roger Rössin: Fotografie mit der Praktica, Verlag VEB Fotokinoverlag Leipzig 1985

Rolf Walter: Zeiss 1905-1945, Verlag Böhlau Köln Weimar Wien 2000
Frank Markowski: Der letzte Schliff 150 Jahre Arbeit und Alltag bei Carl Zeiss, Verlag Aufbau 1997
Peter Göllner: Ernemann Cameras, Verlag Wittig 1995
Richard Hummel: Spiegelreflexkameras aus Dresden, Verlag Reintzsch Leipzig 1994
Gerhard Jehmlich: Der VEB Pentacon Dresden, Verlag Sandstein Dresden 2009

Foruden en del mere, især tidsskrifter, brochurer, og hjemmesider.
Foto: Leif Johansen og FB-arkiv

Det enøjede spejlreflekskamera

Udvikling-milepæle-usædvanlige løsninger

Klaus-Eckard Riess

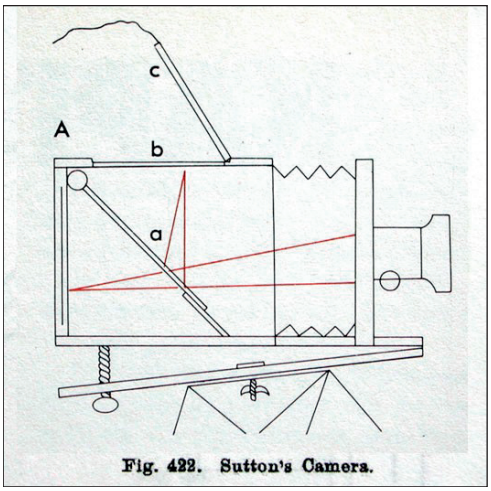

Fig. 422. Sutton's Camera.

Johann Wolfgang Goethe, kendt som Tysklands største digter og hertugdømmet Weimars statsminister og teaterdirektør, var også en særdeles alsidig videnskabsmand. I digtet *Planternes Metamorfose* bragte han sin store idé til udtryk, at alle plantearter rummede den samme *urplante* som grundform. Overført på fotohistoriens verden kan man vel sige, at alle fotografiapparater rummer camera obscura som urform, og specifikt for spejlrefleksernes vedkommende må dette gælde Johann Zahns camera obscura fra 1676.

Efter at Daguerres opfindelse gjorde det muligt at fastholde billedet ad fotokemisk vej, må æren for at have patenteret verdens første SLR-kamera tilkomme englænderen Thomas Sutton. Dette skete i 1861, men først omkring 30 år senere kommer der gang i sagerne, og især fra England, USA og Tyskland begynder det at myldre frem med brugbare spejlreflekskameraer

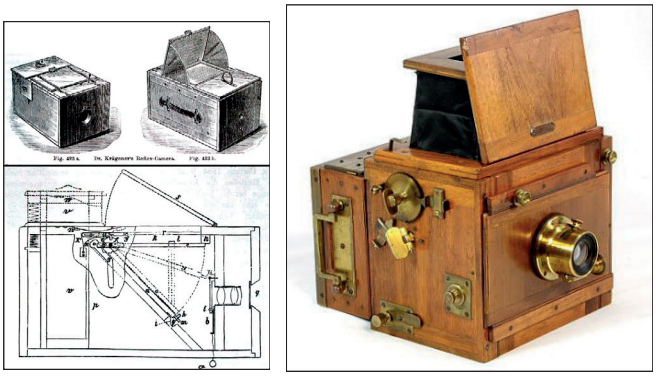

Dr. Hesekiels Spiegel Reflex-Camera, 1897

Et af de dengang meget moderne og avancerede, Dr. Krügeners Normal-Reflex-Camera, findes udførlig omtalt i Josef Maria Eders værk *Die Photographische Camera und die Moment-apparate* fra 1892.

En klap under spejlet og en fjederpåvirket skyder bag objektivet gør det ud for lukkeren i Krügeners kamera. Betydelig simplere virker Kodaks Premograph fra 1907, hvor lukkeren kun består af spejlet samt en klap, der svinger op fra bunden af kameraet. Til gengæld fortæller annoncen om den store fordel, sådant et SLR-kamera har: *It´s like Looking at the Finished Picture.*

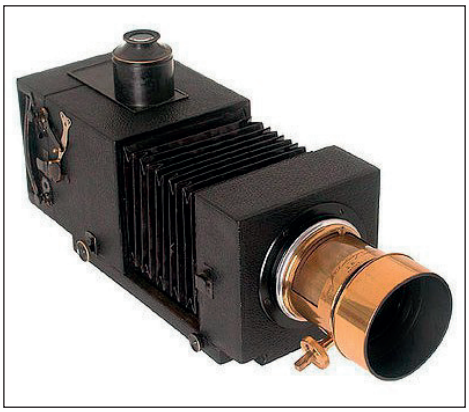

Dalmeyer New Naturalist´s-Camera, 1900

Et ganske særpræget kamera er Dallmeyers *New Naturalist´s-Camera* fra år 1900. Kameraet er specielt designet til naturfotografering med teleobjektiver. Det har et kubisk spejlhus med spaltelukker og er forsynet med et særdeles langt bælgudtræk. Alle objektiver over 15cm´s brændevidde kan benyttes. Igennem en lupanordning kan skarpheden indstilles meget nøjagtigt indenfor en cirkel af 5 cm på matskiven, dog uden at hele billedfeltet er til at overskue.

Generelt var alle spejlreflekskameraer behæftet med den skavank, at der ikke kunne anvendes vidvinkelobjektiver. Spejlet kom simpelthen i vejen, hvis man forsøgte at gå væsentligt under normalbrændevidden. Allerede i faglitteraturen fra 1910 drøftedes problemet indgående. Hvem siger at spejlet skal svinge op? Kan det ikke klappes ned i stedet for? Men i sidstnævnte tilfælde bliver det

nødvendigt, at der ved hjælp af en slags jalousi eller spaltelukker lukkes af for lysindfald fra matskiven. Også et todelt spejl er blevet overvejet, og forkastet igen. Faktisk fandt problemet først sin løsning så sent som i 1950´erne, efter at Angenieux havde lanceret det første retrofokus-objektiv.

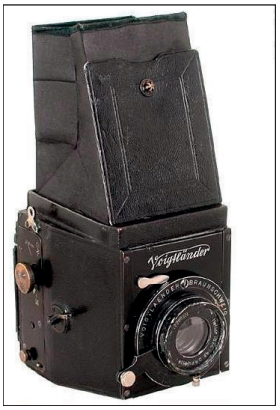

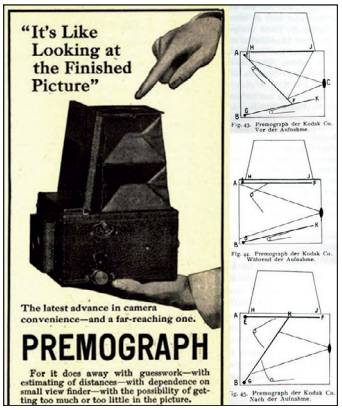

Woigtländers Bijou, 1907 og Kodak Premograph 1907

De fleste SLR-kameraer fra den tidlige tid var firkantede, lidt uhåndterlige kasser. Et af de mindste må have været Woigtländers 4,5x6 cm Bijou fra 1907. Til de største fra denne tid hørte vel Hüttigs Künstler-Kamera, der også fandtes i format 13x18 cm med en vægt på 4,85 kilo.

Duplex Ruby Reflex, 1912 og Graflex Series B, 1925

Kricheldorffs spejlrefleks, 1910 og Graflex 1A, 1910

Houghtons Reflex, 1913

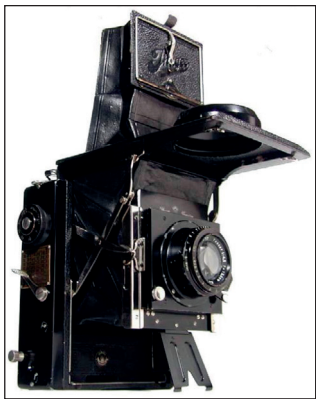

Ihagee klapreflex, 1924

Miroflex, Contessa-Nettel og Zeiss Ikon, 1926

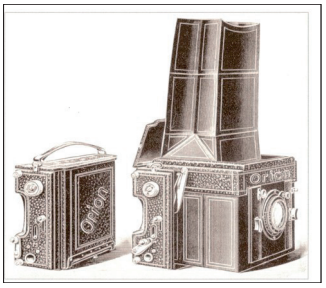

Orion Refleks

For at gøre SLR-kameraerne lettere og mere transportvenlige, begyndte adskillige fabrikanter at konstruere sammenklappelige kameraer. Et godt eksempel er No.1A Graflex-Camera fra 1910, der var beregnet til rullefilm og forsynet med spaltelukker. Nogle andre herlige eksemplarer, der må have krævet stor ingeniørkunst, er Ensign Folding Reflex fra 1913 og Ihagee´s Patent-Klappreflex fra 1924. I den meget eksklusive ende finder vi Miroflex, der i grunden var en kombination af det populære reportagekamera Deckrullo-Nettel med en indbygget spejlanordning. Kameraet blev lanceret af Contessa-Nettel i 1925 og videreført indtil 1936 af Zeiss Ikon. Alt efter format og udstyr kostede Miroflex den nette sum af 500 til 750 Reichsmark.
Er man en beundrer af fortidens store enøjede spejlreflekskameraer, især hvis de er kunstfærdigt og smukt udført i træ, så bør man klikke ind på **www.earlyphotography.co.uk** hvor der er vist mange pragtfulde eksemplarer med udførlige specifikationer.

På Leipziger Messen i 1925 skabte Ernst Leitz sensation ved at lancere Oskar Barnacks Leica kamera til 35mm kinofilm. Som følge heraf begyndte mange kamerafabrikanter at beskæftige sig med det såkaldte 'Kleinbildwesen', i starten ved at fremstille kameraer til filmstørrelsen 127.

Hos Ihagee i Dresden udviklede den geniale, konstruerende mekaniker Karl Nüchterlein et enøjet spejlreflekskamera til denne filmtype. Dette Standard Exakta var kendetegnet ved et aluminiumstøbt hus i en karakteristisk trapezform. Kameraet kom i mange varianter. Det bød på et omfattende udvalg af objektiver og besad en vandretkørende spaltelukker med tider fra 1/1000 til 12 sekunder.

Ihagee Kine Exakta, 1936

På basis af dette kamera skabte Karl Nüchterlein Kine Exakta', der første gang blev fremvist på forårsmessen i Leipzig i 1936. Det gik nok ikke op for messegæsterne, at de her så verdens første enøjede spejlreflekskamera til 35mm perforeret kinofilm.
Men Kine Exakta dannede skole og dennes koncept kom til at erobre verden. Med forbedringer og modifikationer, mest af alt ved ændringen med udskiftelige søgerelementer til Exakta Varex i 1950, holdt Exakta sig på toppen i henved 35 år, inden det blev sejlet agterud af bl.a. af den elektroniske udvikling.

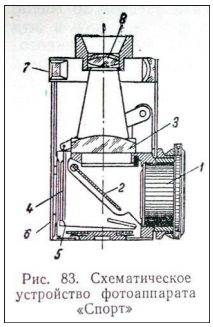

Cnopm (Sport) og snittegning, 1936

Var Kine Exakta virkelig verdens første SLR-kamera til 35mm kinofilm? Næsten samtidigt og helt uafhængigt af udviklingen i Dresden konstruerede en vis A.O. Gelgar hos Gomz i Leningrad det temmelig særprægede og noget klodsede Cnopm (Sport). Særlig bemærkelsesværdigt er kameraets spaltelukker, der består af 2 stive metalplader, hvoraf den første bevæger sig lodret op foran billedvinduet, og den andet bliver ført efter på skrå, efter at have ligget flad i bunden af kameraet. Lukkeren præsterer fra 1/25 til 1/500 sek., og udover matskivesøgeren med lup er kameraet også udstyret med en ekstra optisk søger.

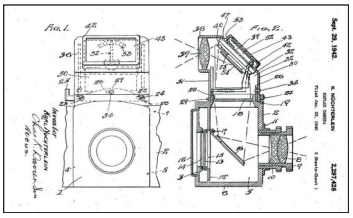

Nüchterleins patenttegning fra 1939

Karl Nüchterlein var meget forud for sin tid. Allerede i 1939 anmeldte han patenter vedrørende en rigtig TTL-belysningsmåling i SLR-kameraer. Virkeliggørelsen af disse tanker lod dog vente på sig i 25 år, bl.a. fordi Selen-cellerne ikke var kraftige nok og CdS-fotomodstanden først skulle opfindes.
I midten af trediverne blev også SLR-kameraer til mellemformat, d.v.s. til filmtype 120, tiltagende efterspurgt. Allerede i 1933 kom KW med sit Reflex Box 6x9, der havde en ganske simpel klaplukker. Så fulgte Pilot 6 i 1935 og Pilot Super i 1938. Sidstnævnte vartede op med spaltelukker 1/20 til 1/200 sek. og udskiftelige objektiver. Woldemar Beiers Beierflex 6x6 gentog Exakta´ens trapezform, og Kochmanns Reflex-Korelle i T-form kom til at danne forbillede for det senere Praktisix. Det mest avancerede kamera i 6x6 format i 1935 må siges at være Primaflex fra Curt Bentzin i Görlitz, en helt tydelig forgænger for Hasselblad 1600F i 1948.

Reflex-Korelle, 1935 og Praktiflex, 1939

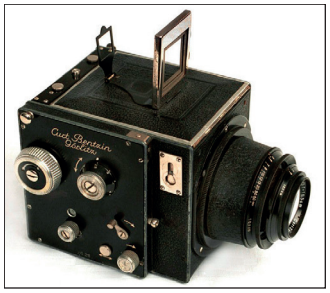

Primaflex, 1935 og Hasseblad, 1957

På Leipziger Messen i 1939 præsenterede Kamera-Werkstätten det nye Praktiflex, der var blevet udviklet af Alois Hoheisel. Det var det andet 35mm SLR-kamera fra Dresden, som tilmed dannede et billigt alternativ til Kine Exakta. Mest bemærkelsesværdigt ved kameraet var spejlfunktionen, idet søgerspejlet fulgte med op ved tryk på udløseren, og faldt ned igen, efter at der blevet eksponeret. Praktiflexen kan med god samvittighed betegnes som stammoderen til hele den lange række af populære Praktica kameraer, der blev produceret i milliontal frem til 1990´erne.

Siegfried Böhm´s Praktisix, 1956

Efter krigen udviklede Siegfried Böhm det første Praktica på basis af Praktiflex. Ligeledes skabte han Böhm det alsidige systemkamera Praktina længe før Nikon og Canon begyndte at tænke i spejlrefleksbaner. Og det var også ham, der i 1956 konstruerede Praktisix, som med sin T-form, også kaldt *Dresdner Bauart*, blev til forbillede for mange andre mellemformat-spejlreflekser.
At spejlreflekssystemet indebærer væsentlige fordele, især ved skarphedsindstillingen af lange brændevidder, vidste man også hos Zeiss Ikon. Derfor leverede man Flektoskopet, et spejlhus til Contax II og III, der fortrinsvis fandt anvendelse i forbindelse med det berømte 18cm Olympia-Sonnar. At billedet i søgeren var sidevendt og stod på hovedet, blev der ikke reklameret med. Denne ulempe blev først rettet ved Panflex spejlhusene til efterkrigs-Contaxerne IIa og IIIa. Til denne tid kunne også Leica´en forvandles til et spejlrefleks-kamera ved hjælp af Visoflex huset.

I krigens tid var det bandlyst at udvikle nye kameraer til civile formål. Alligevel arbejdede Zeiss Ikons konstruktionschef Hubert Nerwin og hans team i al hemmelighed på et nyt SLR-kamera med lodret gående spaltelukker og indbygget belysningsmåler. Dette kamera, som gik under betegnelsen *Syntaks*, kendes i dag kun igennem en enkel patenttegning. Alle andre tegninger, prototyper etc. blev ødelagt i bomberegnen den 13. februar 1945.
Men tanken var skabt og frøet blevet sået. På helt mirakuløs vis frembragte det efter krigens ødelæggelser og russiske demontager genopståede

VEB Zeiss Ikon Contax S, 1948

VEB Zeiss Ikon i 1948 et helt nykonstrueret Contax S, verdens første 35mm SLR-kamera med fastindbygget prismesøger. Prismets plane underside var sandblæst og fungerede som matskive. En billedfeltlinse fandtes ikke. Derfor var søger-billedet på de første kameraer temmelig mørkt, og man havde måttet slibe fassetter på prismekanten, for at fremhæve billedfeltets grænser.
Var Contax S vitterlig verdens første kamera af denne type, som det altid bliver fremhævet?

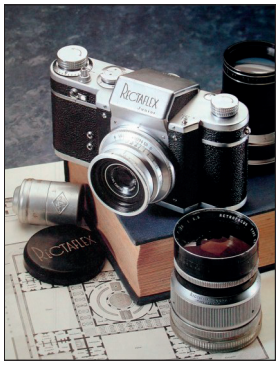

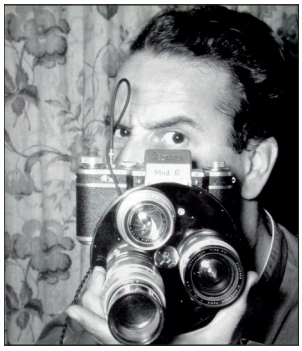

SLR Rectaflex, 1949/ med revolverfront

Næsten samtidigt kom nemlig det italienske Rectaflex på markedet. Dette kamera var blevet konstrueret af Telemaco Corsi, og i forskellige versioner forblev det i produktion helt til 1957. Mest særpræget virkede Rectaflex Rotor, som havde en revolverfront med 3 forskellige objektiver. Monteret på en geværkolbe fik kameraet et decideret martialsk udseende.
I løbet af 50´erne fremkom en række ret så specielle spejlreflekskonstruktioner, hvoraf nogle nok var spændende, men dog uden større fremtidsudsigter. Nævnes skal det engelske Wrayflex, der har et spejl, som ikke klapper op, men tager sig en rundtur bagover, for til sidst at lande fladt under

matskiven. Fordelen er, at spejlet giver plads til mere vidviklede objektiver, ulempen ligger i den relativ lange tid, der går fra tryk på udløseren til lukkeren åbner.
Ligeledes fra England stammer det Leica-agtige Periflex, hvor skarphedsindstillingen foregår igennem et periskop, der sænkes ned i strålegangen. Kameraet blev konstrueret af Sir Kenneth Corfield, selv ejer af en kamerafabrik og desuden generalagent for Exakta i England. For-øvrigt bidrog Kenneth Corfield også med konstruktive idéer til Ihagee´s Exa II.

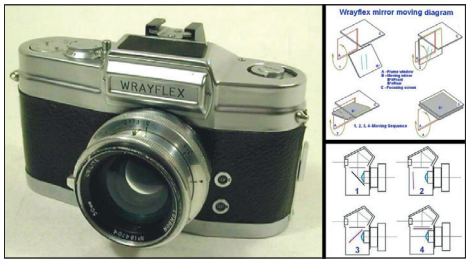

Det engelske Wrayflex, 1950

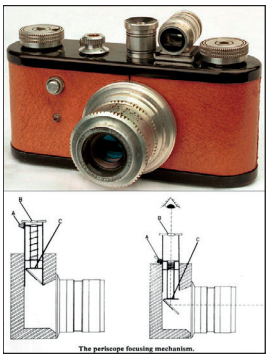

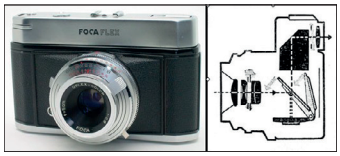

Periflex med periskop, 1953 og det franske Focaflex, 1960

På en lignende måde som Periflex fungerer også Ucaflex fra ELOP i Flensborg. Billedudsnittet bestemmes ved hjælp af en almindelig søger, men skal der stilles skarpt, så bliver spejlet klappet ned og et prisme vippet ind i søgeren.
En temmelig besynderlig løsning byder det franske Focaflex på, der i sit glatte ydre slet ikke minder om et SLR-kamera. Et halvgennemsigtigt spejl reflekterer billedet ned på en spejlflade i bunden af kamerahuset, hvor fotografen så kigger ned på motivet over et søgerprisme og igennem nævnte halvgennemsigtige spejl.
Efter tre mindre succesrige SLR-kameraer er det rart at kunne pege på en lidt usædvanlig, men funktionssikker konstruktion med langvarig succes. I 1950 kom Ihagee´s lille Exa på markedet. For udviklingen af kameraet stod Willi Teubner, der sammen med Karl Nüchterlein havde arbeidet på Kine Exakta og nu var blevet Ihagee´s tekniske direktør. Det specielle ved Exa´en var lukkeren, som bestod af selve spejlet, der efterfulgtes af en skovlformet klap. Som Exakta´ens lillesøster kunne Exa benytte det meste af tilbehøret, undtagen teleobjektiver over 135mm brændevidde.

Ihagee Exa, 1950 og Ihagee Exakta 6x6, 1953

Willi Teubner havde sat sig i hovedet at lancere et nyt professionelt Exakta 6x6 med udskiftelige objektiver og filmkassetter, men uoverstigelige problemer med filmtransporten bevirkede, at produktionen måtte indstilles efter kun ca. 2200 fremstillede kameraer. Fiaskoen med dette ellers imponerende SLR-kamera havde nær brækket halsen på Ihagee i 1953.

Contax, 1953

Samme år fremkom Zeiss Ikon AG i Stuttgart med det retningsvisende – og i mange år succesrige – Contaflex, verdens første 35mm SLR-kamera med centrallukker. Takket være den nye fresnelmatskive med snitbillede udmærkede kameraet sig med en særdeles lys og klar søger. Det var lykkedes chefkonstruktøren Edgar Sauer at løse problemet med, at lukker og blænde først skulle stå helt åben som søger, for derefter at lukke i, mens spejlet gik op, og så igen at åbne til eksponering med den forvalgte blænderstørrelse og lukkertid.
De andre kameraproducenter fulgte trop, og i henved 15 år dominerede Contaflexens koncept SLR-kameraerne fra Vesttyskland. Til sidst spillede de fallit, fordi ulemperne ved objektivskift blev for åbenbare, fordi de med automatik og TTL-måling blev alt for mekanisk indviklede, og fordi man med arrogant stadighed holdt for længe fast ved denne kameratype.

Det særdeles succesrige Hasselblad 500C fungerer i grunden efter samme princip. Et kubeformet kamerahus indeholder spejlmekanisme, matskive, 2 lysklapper foran filmplanet, optræk og kobling til filmtransporten. Bagtil kan filmkassetter sættes på, og alle de udskiftelige Zeiss-objektiver har hver sin Compurlukker i det optiske plan. En dyr, men perfekt løsning. Centrallukkerens fordel, der måske ikke havde haft så megen betydning for amatørerne, blev Hasselblad kameraets store force, nemlig at der kan benyttes elektronblitz ved alle lukkertider.

Efter at være kommet sig noget ovenpå nederlaget i 1945, begyndte den japanske fotoindustri så småt at røre på sig, i starten endnu ret upåagtet af europæerne. Allerede i 1952 blev Asahiflex I introduceret som det første japanske spejlrefleks-kamera til 35mm film. Kameraet virker meget som et Leica tilsat spejlhus og skaktsøger. Objektivgevindet er på 37 mm.

Asahiflex I, 1952

I 1959 kom Nikon F på markedet. Her var det Nippon Kogaku´s mest avancerede målsøgerkamera Nikon SP, der havde fået indbygget et spejlhus. Udskiftelige søgere, en stor bajonetfatning til objektiverne samt en velfungerende motorkobling gjorde systemkameraet komplet.

Nikon F en ilepæl i kamerahistorien, 1959

Fra den dag af gik det enøjede 35mm system-SLR sin sejrsgang over hele verden som de professionelle fotografers foretrukne værktøj. De japanske fabrikker præsterede det ene velbyggede kamera efter det andet, de fleste med fastintegreret søgerprisme. Vesttyskernes produkter blev fejet fuldstændigt af banen.

I året 1964 fik vi Pentax Spotmatic SP og Topcon RE-Super som de første SLR-kameraer med belysningsmåling igennem objektivet (TTL). Især Topcons RE-Super er bemærkelsesværdigt, fordi det er udstyret med Exakta-bajonet og med en målecelle på undersiden af spejlet, en løsning som allerede Karl Nüchterlein nævnte i sin patentskrivelse fra 1939.

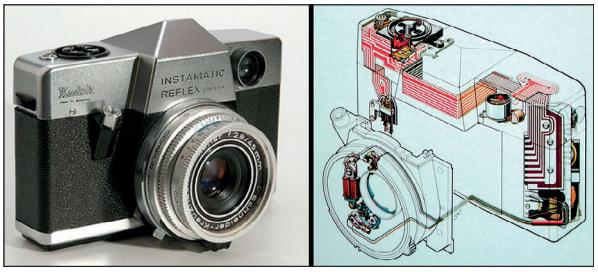

Kodak Instamatic Reflex, 1967

Instamatic Reflex i 1967 fra Kodak i Stuttgart må betegnes både som outsider og som milepæl. Det første, fordi det er et spejlrefleks til 126-formatet, og det andet, fordi det åbenbart er det første SLR-kamera med en elektronisk styret, blænderprioriteret belysningsautomatik.

Mit første automatiske SLR-kamera var Nikkormat EL i 1972, Nikon fabrikkens første kamera med elektronisk styret spaltelukker og belysningsautomatik. Aldrig før havde jeg set så mange kontakter i et spejlreflekskamera. Inde på spejlhuset sad både shutterswitchen, der satte strøm til lukkerkredsløbet, og memoryswitchen, der afbrød forbindelsen til den såkaldte memory-condenser, så den blev ved med at huske lysmålingen, mens spejlet klappede op og blænden gik i. Og så var der triggerswitchen, der satte timingen i gang, wireswitchen der skiftede mellem auto og manuelt, og shutterspeed-selector-switchen, man valgte lukkertiderne med. Alt forekom imponerende og kompliceret, men var dog kun den beskedne start på vejen til stadig mere avancerede automatiksystemer.

I første halvdel af firserne begyndte elektromotorer at blive integreret i SLR-kameraerne. De sørgede ikke kun for filmtransporten, men tjente også til sammenkoblingen af spejl- og lukkerfunktioner. Hos Nikon var Nikon F-301 det første kamera af denne type, hvor man måtte vænne sig til at undvære den traditionelle fremtræksarm.

Det næste helt store spring fremad skete i 1985

med Minolta Maxxum 7000, markedets første masseproducerede autofokus-spejlrefleks. Et ekstra spejl bag hovedspejlet reflekterede et udsnit af motivet ned på autofokus-modulet i bunden af spejlhuset, hvor graden af skarpheden i motivet blev registreret som faseforskydning mellem 2 rækker af sensorer.

Minolta Maxxum 7000 SLR-kamera med autofokus, 1985

Dette system (Phase Detection Focusing) er siden blevet videreudviklet i helt fantastisk grad. Nutidens kameraer er i stand til at stille automatisk skarpt på meget vanskelige motiver, der befinder sig i lynhurtig bevægelse.
SLR-kameraerne blev til komplekse fotografermaskiner, hvor mikroprocessorer integrerer, beregner og styrer alle data fra lysmåling, autofokussystem, blitz og objektiv.

Det digitale SLR Nikon D1,1999

Præsentationen af det digitale Nikon D1 14 år senere, i juni 1999, gav startskuddet til et endnu større vendepunkt i spejlrefleksernes historie. Der kom ikke til at gå lang tid, før billedchippen næsten over hele linien havde erstattet filmen som medie.

Spejlrefleksskameraerne behøvede nu ingen filmtransport mere, til gengæld byder digital-

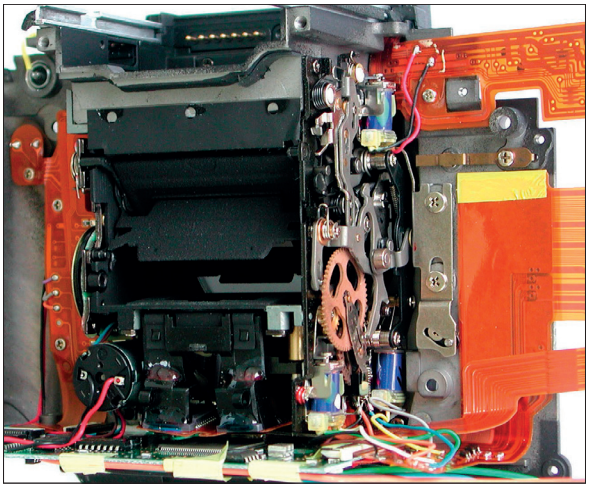

Spejlhuset på et moderne SLR-kamera (Nikon F5)

Hasselblad, enøjet digitalkamera

teknikkens udvikling til stadighed på nye og hidtil uanede muligheder.
Også de professionelle mellemformatkameraer er forlængst blevet digitale, som f. eks. Hasselblad eller Mamiya,.

Kernen i kameraet, *urplanten* så at sige, er dog også i dag det egentlige spejlhus. Afstanden mellem objektivbajonet og billedplan, samt den præcise position af matskive, spejlene og autofokussensor er stadig af allerstørste vigtighed.
Har uheldet været ude og sådant et kamera været sendt i dørken, så kræver det sin mand med specialudstyr, computer og software til at line det hele op igen.
Det har nok været noget mindre kompliceret, dengang Thomas Sutton patenterede sit første spejlreflekskamera for 150 år siden. ●

Store personligheder i den tyske fotoindustri
(2)

ERNST LEITZ II

(1871-1956)

Leica-fabrikant og mange jøders redningsmand

Klaus-Eckard Riess

Vi kender alle og beundrer Leica-kameraerne. Men hvor meget ved vi egentlig om personen Ernst Leitz? Faktisk levede der tre mænd af dette navn. Den første Ernst Leitz overtog det i 1849 af en vis Carl Kellner som grundlagde firma og udbyggede det til en anerkendt producent af mikroskoper og andet optisk udstyr.

Ernst Leitz II

Hans søn, Ernst Leitz II **(1871-1956),** voksede helt naturligt ind i virksomheden, i begyndelsen som mekaniker og handelslærling, siden med ansvar for salg og eksport, fra 1906 som sin fars kompagnon og efter farens død i 1920 som eneindehaver.

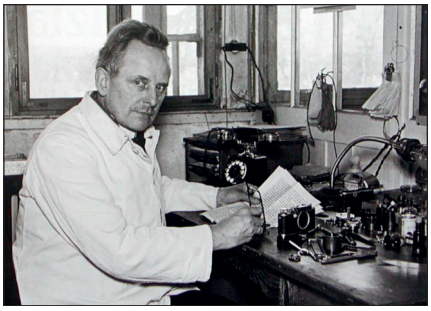

Oskar Barnack

Med henblik på konstruktion af en ny type filmprojektor ansatte man i 1911 den dygtige og idérige Oskar Barnack, der kom fra en stilling hos Carl Zeiss. Både far og søn Ernst Leitz havde et stort hjerte for denne beskedne mand med det skrøbelige helbred, og de gjorde alt for at imødekomme hans menneskelige behov. Det vides ikke, hvornår Oskar Barnack fortalte dem om det lille kamera, han puslede med og som han brugte til forsøg med belysningstider.

I hvert fald havde Ernst Leitz II allerede i 1914 med begejstring benyttet denne 'Urleica' på en Amerikarejse. Første verdenskrig forsinkede en videre udvikling, men først i tyverne tog man sagen op igen, fremstillede en testserie og diskuterede endeløst for og imod en produktion af dette i grunden firmafremmede produkt. En dag i 1924 skar Ernst Leitz II igennem og afsluttede en mere end tre timers diskussion med ordene: *'Nu er klokken halv et. Vi slutter, og jeg afgør hermed: Vi risikerer det!'*

Leica (nulserie) , 1923

På Leipziger Messen 1925 blev den nye Leica første gang præsenteret for offentligheden. Et helt nyt kapitel i fotohistorien tog dermed sin begyndelse, for ikke at tale om den store betydning, som det lille kamera fik for selve firmaet Ernst Leitz GmbH i Wetzlar. Resten af historien om verdens måske mest berømte kameranavn er velkendt hos fotoentusiasterne, eller kan i hvert fald studeres i det enorme udbud af Leica-litteratur, der findes.

3 generationer Ernst Leitz, nytår 1911

Ernst Leitz II var en mand med et omfattende socialt og politisk engagement. Især følte han et stort ansvar for sine ansattes ve og vel. Han tog initiativer til oprettelse af sygekasse, pensionskasse, invalide- og enkepension, bygning af boliger for firmaets medarbejdere og andre sociale arrangementer. Døren til hans kontor stod altid åbent, og enhver ansat, der havde noget på hjertet, måtte komme ind uden først at banke på.

Han havde allerede før 1. Verdenskrig været meget aktivt i det venstreliberale 'Fortschrittliche Volkspartei', og hørte i 1918 til stifterne af 'Deutsche Demokratische Partei'. Partiet kæmpede for social retfærdighed, for demokrati og imod antisemitisme. Med disse målsætninger kunne Ernst Leitz´ parti ikke undgå at komme i klemme mellem nazisterne og kommunisterne, hvis brutale kamp om magten bragte Weimar-Republikken på en antidemokratisk glidebane. En af Ernst Leitz´ partifæller og nære venner fra denne tid var prof. Theodor Heuss, der efter krigen var med til at skrive det nye Tysklands forfatning og selv blev forbundsrepublikkens første præsident. Med nazisternes magtovertagelse i 1933 begyndte en meget svær tid for Ernst Leitz. Da byen Wetzlar i 1933 udnævnte Hermann Göring til æresborger, overrakte Hessens naziboss Sprengler ham en gave ledsaget af den beroligende kommentar, at denne kikkert stammede fra firmaet Hensoldt og ikke fra 'den røde Leitz'.

Nazisterne kunne ikke komme helt udenom Ernst Leitz II. Leicaen var et kendt produkt, Ernst Leitz var respekteret vidt omkring, og hans virksomhed tjente hårdt tiltrængt valuta hjem til den tyske økonomi. Ernst Leitz på sin side befandt sig, især efter 2. Verdenskrigs udbrud, i en meget ambivalent, vanskelig og farlig situation. Han afskyede nazisterne og han risikerede sin frihed og sit liv ved at yde hjælp til forfulgte mennesker, samtidigt var han tvunget til at lade sin virksomhed arbejde for den tyske krigsmaskine. Tillige var han efter flere års hårdt pres nødt til at melde sig ind i nazistpartiet for at bevare sin stilling i firmaet. Dette påtvungne skridt har nok tynget på hans selvfølelse og hans samvittighed resten af livet.

Mennesker med jødisk baggrund, som efter 1933 havde mistet deres job og hvis børn ikke kunne få nogen læreplads, blev af Ernst Leitz støttet ved at han ansatte dem i sit eget firma. Ligeledes hjalp han andre navngivne jødiske familier, ofte fra fotobranchen, til emigration til England eller USA. Det hændte at han købte deres ejendom og overførte pengene via sit firma ved illegale, ulovlige transaktioner, således at disse mennesker fik mulighed til at starte en ny tilværelse. Hans salgsmedarbejder Alfred Türk blev af Gestapo taget i at have skrevet et anbefalelsesbrev til en jøde, der ville emigrere. Ernst Leitz blev beordret til at afskedige manden, hvilket han ikke kunne komme udenom. Han sendte manden på pension, men fortsatte med at betale hans fulde løn.

I slutningen af trediverne spidsede situationen til. Nu sørgede Ernst Leitz i al hemmelighed for, at de truede mennesker fik en fotouddannelse, blev forsynet med en Leica, fik skaffet billet og visum til USA samt en ansættelse i hans agentur i New York, eller også fik de formidlet et andet job 'over there'. Frank Abba Smith har skrevet bogen The Leica Freedom Train om denne trafik.

Litteratur om Ernst Leotz II som redningsmand

En dag i 1943 hentede Gestapo Ernst Leitz´ datter Elsie, fordi hun havde forsøgt at hjælpe en jødisk kvinde over grænsen til Schweiz. Hun tilbragte tre forfærdelige måneder i fængsel, indtil det igennem nogle forbindelser og med bestikkelsespenge til Gestapo lykkedes Ernst Leitz at få hende fri. Det siges at hun ved hjemkomsten af dyb taknemlighed

Leica IIIf, 1950

krøb på sine knæ opad trappen til sin fars villa. Ernst Leitz selv betalte den nerveoprivende og risikofyldte hjælp til de mange mennesker og indsatsen for sin datter med nervesammenbrud og ødelagt helbred resten af livet.

Til de store højdepunkter i Ernst Leitz´ senere liv, hvor han hver gang var genstand for megen hyldest, var 70-års fødselsdagen i 1941, firmaets 100-års jubilæum i 1949 og 80-års fødselsdagen i 1951.

Leica M3, 1954

Ernst Leitz fulgte lige til det sidste levende med i firmaets udvikling, selv om sønnerne Ludwig Leitz og Ernst Leitz III forlængst tog sig af den daglige ledelse. Ernst Leitz II og hans familie ønskede ikke at skilte med deres bedrifter. Deres indsats for at redde jødiske medarbejdere og medborgere blev derfor først kendt flere årtier efter 2. Verdenskrig. *'Gør gode ting og snak ikke om dem'* havde Ernst Leitz som devise. Han døde 85 år gammel i 1956.

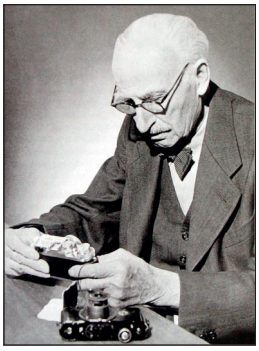

Den gamle herre

'Wetzlarer Neue Zeitung' skrev i sin nekrolog over Ernst Leitz:
'Over alt, hvad han skabte og hvormed han gjorde sig fortjent verden rundt, står dette: At han gav tusinder af mennesker arbejdsplads, eksistens og hjemsted, og at han bevarede og løftede menneskelig værdighed, som i så rigt mål var blevet lagt i hans hånd.' •

Foto i USA

2. del

Universal Camera Corporation

Hans Elfelt Bonnesen

Amatørfotografien var i begyndelsen af 1930'erne ved at vinde virkelig fodfæste i USA, idet både Kodak og et firma ved navn Universal Camera Corporation kom på markedet med kameraer, der ganske vist var billige, men som dog kunne anvendes til at fotografere.
For Kodaks vedkommende drejede det sig om kameraer som Jiffy Vest Pocket, Bullit og Bantam; for Universal Camera Corporations vedkommende om Univex-kameralinien.
Universal Camera Corporation var blevet grundlagt i New York af en bankmand Otto Wolf Githens og Jacob J. Shapiro, en bogholder fra et taxiselskab. Ingen af dem anede det mindste om fotografi, men de var begge entusiastiske igangsættere, der fuldt og fast troede på, at man kunne tjene sig en formue ved at gå ind i fotografien, især hvis man kunne tilbyde et billigt kamera.

Størst i verden

Den 26. januar 1933 var deres nye firma blevet officielt dannet, og allerede i oktober 1933 blev firmaets første kamera Univex A introduceret.

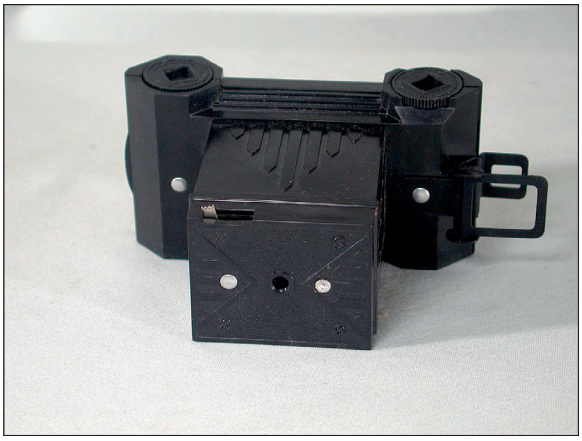

Univex A

Univex A blev fremstillet i tyndvægget Textolite, et General Electric Co. produkt, og blev solgt for 39 cent sammen med en speciel rullefilm med typenummeret 00 og negativformatet 28x38 mm.
Oprindelig var man gået sammen med et andet firma, Norton Labs. Co. om konstruktionen af kameraet, og de to firmaer kom straks i klammeri om, hvem der havde retten til produktet. Efter langvarige stridigheder og en retssag endte Githens og Shapiro med at gå af med sejren. Forinden var det dog lykkedes for Nortons folk at gøre nogle franskmænd interesserede, og kameraet fremkom derfor også under navnet 'Rower' fremstillet af firmaet Norco S.A. i Frankrig.
Universal Camera Corporation var dog langt fra det eneste firma, der kunne tilbyde plasticstøbte kameraer. I 1934-35 har man ud over Univex A kunnet tælle kameraer som Argus A, Baby Brownie Special, Falcon junior, Falcon Press Flash, Namco Midget, Special Bulls Eye Six-20, og Vokar.
Prisen på Univex A, 39 cent (ca. 1/3 af Kodaks), tog vejret fra Kodak, der så med største uvilje på Universal Camera Corporation, som - hvad den fotografiske verden den gang syntes var et genialt træk - ikke blot producerede et meget billigt kamera, men tilmed solgte en helt speciel film på en helt speciel spole.

Et udvalg af Univex-'familien'

Årsagen til Kodaks uvilje var især, at filmen blev fremstillet af Gevaert i Antwerpen. Kodak var nærmest fornærmet over, at nogen andre virkelig kunne fremstille film til den fotografiske sektor. Den helt specielle film som Univex kunne tilbyde med seks eksponeringer på, kostede kun 10 cent pr. rulle og blev en guldgrube både for Gevaert og for Univex, idet der blev solgt over tre millioner kameraer de første tre år, man var på markedet. Alene i 1938 blev der alene i USA solgt 22 millioner filmruller til Univex kameraerne af type Univex A, senere Univex AF, AF2, AF3 og AF4; og uden at træde

nogen for nær må det antages, at Univex i perioden 1933 til 1941 var det mest solgte kamera-fabrikat i verden.

De rolige år

Den umådelige succes, som Univex-kameraerne havde på markedet, fik dog ikke direktørerne Githens og Shapiro til at sove roligt om natten.
Man var klar over, at der måtte en kommerciel opfølgning til, og efter en markedsundersøgelse fik man bekræftet, at 'levende billeder' var vejen.
Der fandtes allerede 17 millioner fotokameraer på markedet i USA, medens kun 400.000 havde et filmkamera.
Shapiro havde ingen anelse om fotografisk teknik, medens Githens dog havde en vis teknologisk indsigt. De folk der stod bag Univex A kameraerne, produktionschefen Jesse Norden og chefdesigneren Edward G. Mannerberg, havde ingen jordisk chance for at klare opgaven, og man annoncerede derfor i New York Times efter en egentlig chefingeniør.
Straks dukkede en mand ved navn Everett M. Porter op og fremviste sit færdige patentanmeldte 8 mm kamera. Det medførte, at man den 17. oktober 1935 tegnede en kostbar kontrakt med denne mand. Otte dage senere dukkede den betydelig mere velfunderede ingeniør George Kende op.
Kende, der var 27 år gammel, havde en Bachelor of Science som maskiningeniør fra California Berkeley Universitetet. Han blev straks ansat, og med fuld kraft satte denne enestående mand alt ind på at skabe et helt nyt filmkamera uden overhovedet at se på Porter-optagerens principper..

Smalfilmkamera Straight 8

Allerede i september 1936 kunne Universal bringe sit nye Cine 8 kamera og en tilhørende projektor på markedet. Salget af disse nye produkter gik over al forventning, og Universal's 1300 ansatte var nu travlt beskæftiget med at samle og pakke ikke blot Univex kameraer, men også de nye filmoptagere.
Igen fik man den idé, at man ikke ville følge Kodaks filosofi med dobbelt-8 systemet.
I stedet fik man Gevaert i Antwerpen til at fremstille, hvad man kaldte Straight 8, som fik typenumrene Univex 100 S (Standard) og Univex 100 UP (Ultrapan).
På denne måde introducerede Universal på sin vis Super 8 film 31 år, før dette filmformat fik sit gennembrud i 1965.
Straight 8 film blev bibeholdt på det amerikanske marked, og så sent som 1953 blev varemærket 'Nu -color' anmeldt til de amerikanske patent- og varemærkemyndigheder. Øjensynlig kan det have drejet sig om den Kodachrometype, som blev fremstillet hos Gevaert i Antwerpen - nu da patentet endelig var udløbet - og som i 35 mm patroner under mærket 'K-Kolor' fandt vej tilbage til Danmark, idet danskere ansat på Thulebasen havde kunnet købe denne 'falske' Kodachrome film i basens PX-butik..

USA ind i krigen.

Da Den 2. Verdenskrig brød ud, var det slut med leverancerne af film tværs over Atlanten, og under ledelse af direktør René Aerts fra Gevaert N.V. i Antwerpen udvidede man i eksprestempo en allerede eksisterende filmfabrik i Williamstown i staten Massachusets.

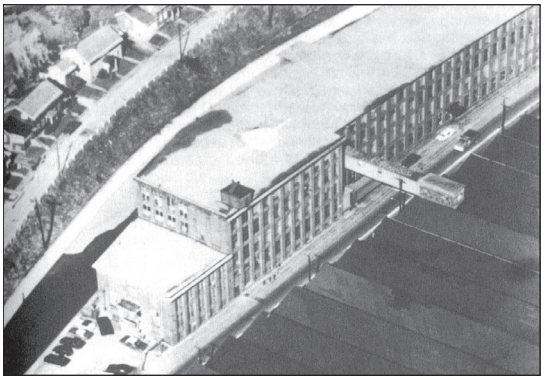

Gevaerts hovedkvarter

Her lå Gevaerts amerikanske hovedkvarter og fabrikker indtil 1947. For at skaffe plads til den stadigt stigende amerikanske produktion flyttede Gevaert Co. til North Hoosac Mill i North Adams, Massachusets.
Da den teknologiske udvikling krævede mere præcise gydninger, standsede Gevaert til sidst fabrikationen af alle emulsionsvarer på nær Copyproof materialer og flyttede i 1957 konfektionering og hovedkvarter til Teterboro i den nordlige del af sta-

ten New Jersey, hvor Agfa-Gevaert Inc. stadig har til huse.
Da 2. Verdenskrig brød ud, havde Gevaert imidlertid stadig sin hovedfabrik i Williamsburg, og denne fabrik modtog enorme ordrer fra det amerikanske forsvarsministerium, hvilket yderligere skæppede i Belgiens store exporttilgodehavender i USA.
Samtidig var der under krigen enorm efterspørgsel efter ganske almindelige amatørfilm, idet Kodak havde omstillet næsten alle resurser til krigsformål.
René Aerts fortalte engang undertegnede om de store vanskeligheder, man havde med at opfylde almindelige amerikaneres behov for ganske almindelige s/h rullefilm.
Perioden fra krigens udbrud i Europa og indtil fabrikationen i Williamsburg gik i gang, blev imidlertid fatal for Univex' kameraproduktion og salg, idet fabrikken i Williamsburg i næsten et år ikke kunne levere de helt specielle film til de mange Univexkameraer, der var blevet solgt. Men man kom dog i gang og reddede æren.

Kameraudvikling under krigen

Før USA gik ind i krigen, havde Georg Kende som omtalt allerede vist sit format og havde ud over sine 8 mm kameraer og projektorer beskæftiget sig med mere avancerede kameratyper.

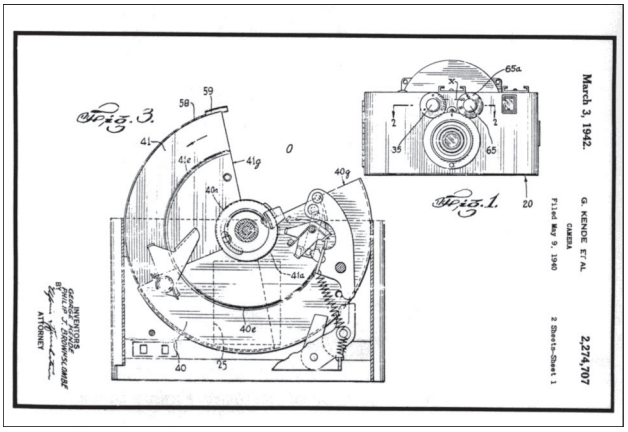

Lukkersystemet i Mercury-kameraet

Allerede den 2. august 1937 viste Georg Kende internt den roterende lukker til det revolutionerende Univex Mercuri CC, som dog led af den fejl, at man havde konstrueret hele kameraet omkring den særlige Gevaert film #200, og at man dermed optog billeder i halvformat. Den 28. juni 1938 blev Mercury kameraet mønsterbeskyttet og kunne gå på markedet i oktober 1938.
Den 3. marts 1942 blev selve lukkeren patenteret under nummer 2.274.707.
Da korte lukkertider på den tid var blevet nærmest en religion, især inden for candid fotografi (i dag paparazzi), og da Contax kunne byde på 1/1250 sek., var det beroligende, at Univex Mercury CC kunne byde på 1/1500 sek. fra den roterende lukker monteret bag en Wollensak Tricor 35 mm linse. Når priserne blev taget i betragtning, blev man endnu mere rolig.
Et Leica eller Contax kamera kostede i 1938 mellem 100 og 400 $ i USA, medens et Univex Mercury CC kunne sælges til 25 $. De øvrige amerikanske 35 mm kameraer kunne fås til følgende priser: Argus C, 25-30 $ - Perfex 44, 37,50 $ og Kodak 35, 33,50 $.
For den normale kameraproduktion i USA så det imidlertid mørkt ud, idet regeringen forbød salg af

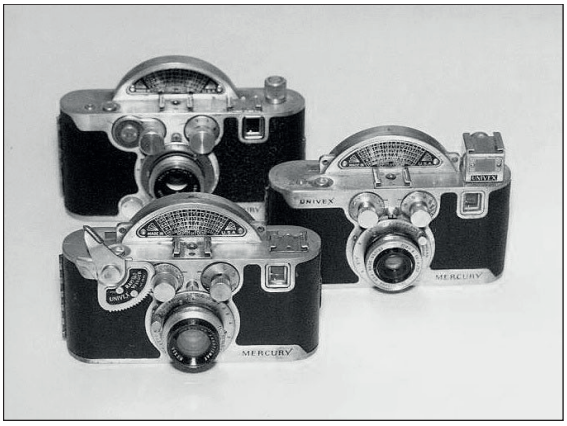

Bagerst: Mercuty II, i midten: M. standard og forrest: Monteret med hurtigoptræk

civile kameraer fra 1942.
Det betød naturligvis ikke, at man bag gardinerne holdt inde med at udvikle nye og forbedrede kameratyper. Hos Universal havde man allerede kunnet fornemme, hvordan 35 mm film i patroner var begyndt at tiltrække sig den store opmærksomhed, specielt efter introduktionen af Kodachrome, Under krigen havde man derfor udviklet Mercury II, som var indrettet til 35 mm film- patroner, et forhold der desværre medførte, at kameraet blev lidt større end Mercury I. Uheldigvis trak krigen ud, og Mercury II kom derfor ikke på markedet førend december 1945. Alligevel lykkedes det at sælge over 200.000 af disse kameraer.

Kikkerter

Universal Camera Corporation havde ellers klaret sig formidabelt gennem Den 2 Verdenskrig, da man fik store ordrer på kikkerter til forsvaret. Forsvaret havde nemlig beregnet, at man i den kommende krig ville få brug for 350.000 kikkerter til hæren, flåden og marinekoprset, og at den største

fabrikant af kikkerter Bauch & Lomb i Rochester kun kunne fremstille maximalt 20.000 kikkerter om året.
På basis af en en sprudlende idérigdom kunne Universals chefingeniør George Kende i løbet af få måneder fremtrylle færdige planer til helt nye optiske slibemaskiner, hvorved det blev muligt at fremstille linser og prismer til 11.000 kikkerter om måneden og det i en kvalitet, der ikke stod tilbage for de bedste tyske kikkerter.

Hvilken vej

Umiddelbart efter krigen mente ledelsen hos Universal, at der var et marked for målsøgerkameraer, der anvendte større negativer, dvs. negativer baseret på standard rullefilm som 120 og 620.
Resultatet blev, at man i et udviklingsprogram over 14 år konstruerede i alt 10 temmelig uinteressante og billige kameraer af denne type. Fra krigens afslutning og helt op til 1954 blev det disse kameraer, som Universal Camera Corporation helt fejlagtigt satsede på.
Bortset fra særdeles vellykkede Rolleikopier ved navn Uniflex I og Uniflex II var de fleste kameraer ikke af større interesse.
For Uniflexkameraerne skete der tilmed det fatale, at den gummilim, man brugte til at klæbe kunstlæderet fast til kameraet, og som B.F. Goodrich havde leveret til Universal, ikke kunne holde, hvis kameraet blev udsat for stærk varme for eksempel i et udstillingsvindue.

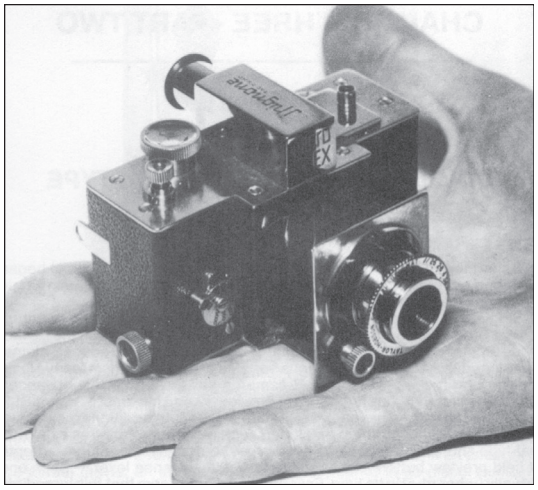

Prototype til SLR Mercury

Tusinder af kameraer blev sendt retur til fabrikken, hvor man manuelt måtte skrabe den gamle lim væk og sætte nyt kunstlæder på.
Ledelsen må på et eller andet tidspunkt have tabt hovedet, og man forstod slet ikke den appelsin, der blev kastet i turbanen, da en ung meget dygtig tegner og finmekaniker ved navn Joseph Pignone allerede i 1939 dukkede op i Universel Camera Corporation's hovedkvarter for at demonstrere verdens først SLR (Single Lens Reflex) kamera, med pentaprisme.

SLR kameraer og et 'plop'

Måske burde man hos Universal i efterkrigsårene have været opmærksomme på det italienske Rectaflex og det tyske Contax S der indvarslede denne helt afgørende periode. Perioden, hvor man ser ud gennem det objektiv, som man et øjeblik senere fotograferer igennem.

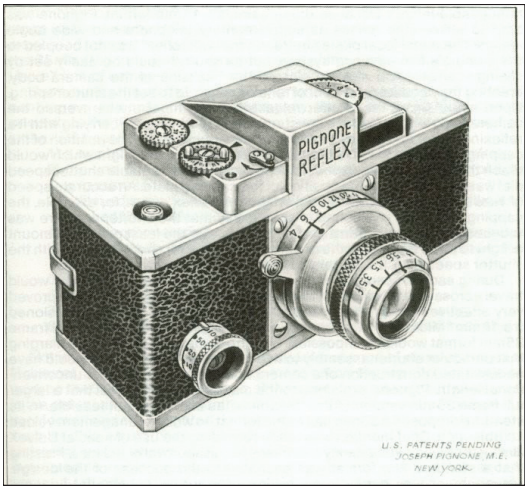

Tegning af et SLR kamera

I virkeligheden havde Joseph Pignone siden 1937 arbejdet på - og indgivet patentansøgning på - et SLR kamera hjemme i Bronx, hvor han havde indrettet et værksted i sin lejlighed. På værkstedet havde han fremstillet et fuldt færdigt kamera kaldet Microflex beregnet til 16 mm film, og det var dette kamera, han i 1939 fremviste for direktionen hos Universal.
I direktionen var man imponeret over hans kamera, og da man så, at Pignone allerede havde planer om et 35 mm kamera Pignone Reflex, ansatte man denne mand, idet man samtidig afkøbte ham hans patentrettigheder.

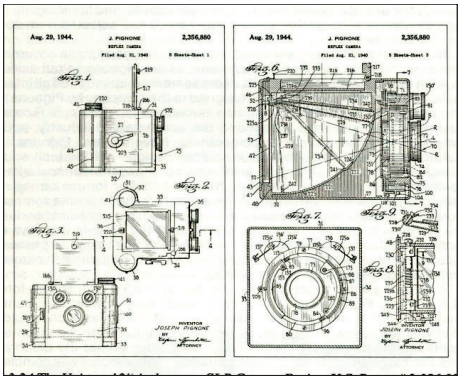

Patent anm. af Mercury. 'Hasselblad'

Kort tid efter, at Pignone var blevet ansat, fik han - til sin store forundring - besked på at lægge alle udviklingsplaner for 35 mm SLR kameraet på hylden og i stedet udvikle et tilsvarende kamera beregnet til 120 rullefilm.
I løbet af relativ kort tid var dette kamera færdigudviklet, og der blev endog bygget en arbejdende model.
Alle konstruktionstegninger blev indgivet til patentering den 21. august 1940, men på grund af krigen først accepteret den 29. august 1944 under patent nummer 2.356.880.

Det fuldt færdige 6x6 cm SLR kamera var allerede forevist direktionen, som var fuld af lovord. De havde kun én indsigelse, nemlig at spejlet sagde 'plop' hver gang, man gennemførte en eksponering, og mente at denne lyd ville udløse negative følelser hos den fotograferende og hans motiv.
De kunne naturligvis ikke forestille sig, at netop denne lyd ville være synonym med Hasselblads kendte lyd 12 år senere.

Farvel til Universal Camera Corporation

På grund af de store bestillinger på kikkerter til militæret blev ikke blot 6x6 cm SLR -kameraet og en tilsvarende forbedret 35 mm løsning 'The Pignone Speedflex' standset.
I alt omtaler den nævnte patentanmeldelse 21 klare formuleringer angående funktion og løsning, som ville have gjort en efterligning både inden for 35 mm og 6x6 verdenen umulig for andre kameraproducenter.
Begge kamerapatenter ville, hvis man havde villet det, formodentlig kunne sikre, at man i 17 år efter 1944, dvs. indtil 1961, havde kunnet standse alle japanske og tyske tiltag angående fremstillingen af SLR-kameraer. Også Hasselblad ville have været tvunget til at betale for udnyttelsen af patentet.
På grund af intern uenighed, og på grund af økonomisk lavvande - trods de rigelige betalinger fra kikkerterne - så blev Pignones to projekter ikke taget op igen, og Pignone forlod i bitterhed Universal i marts 1941.
Da krigen var forbi, undlod man at bekræfte de vigtige patenter og kastede sig i stedet ud i produktionen af mikrokameraer, et marked, der en tid så ud til at have stor fremtid for sig, men som viste sig at være en forbigående modesag.
Det lykkedes aldrig for Universal Camera Corporation at komme virkelig i gang igen, og firmaet der i sin glansperiode havde haft 1500 medarbejdere, sluttede i april 1964 med kun syv ansatte.
Den 15. maj 1964 blev Universal Camera Corporation erklæret konkurs ved Southern District Court of New York.
Efter 32 år som fabrik og leverandør inden for den fotografiske branche lukkede Universal Camera Corporation stille sine porte og efterlod kun en lille niche i USA's hastigt voksende fotografiske industri.

I sin levetid var Universal Camera Corporation sikkert det mest ildesete firma inden for fotobranchen i USA på grund af sine forretningsprincipper og sin fuldstændig nådesløse indstilling til de forhold, der i øvrigt rådede.
Dette var uden tvivl medvirkende til, at den legendariske chefingeniør George Kende allerede i december 1948 havde forladt Universal efter 13 års ansættelse og med 39 patenter bag sig.
Kende fik hurtigt ansættelse hos Kollsman Instrument Corporation, hvor han blandt andet udviklede instrumenter til Apollo rumprogrammets Command Module og Lunar Excursion Module.
Hovedparten af de viste billeder og oplysninger i denne artikel kommer fra Cynthia Repinskis bog 'The Univex Story'. Hun har ligeledes givet mig tilladelse til at gengive dem her i Objektiv. For dette samarbejde takker jeg varmt
Mange af de øvrige oplysninger stammer fra samtaler med medarbejdere i Antwerpen hos Gevaert Photo Producten N.V og ikke mindst afdøde direktør René Aerts. ●

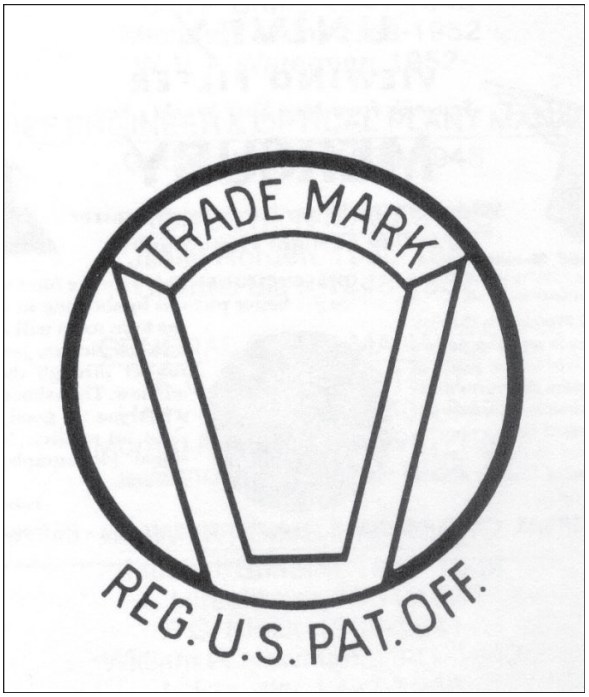

BILLEDGRUPPEN

Gerhard Ryding

Mødedato: 6. maj
Mødetid: kl. 19:30
Østerbrohuset - Århusgade 103, 2100 København Ø

Mødereferat

Vi indledte mødeaftenen med den sædvanlige præsentation 'bordet rundt', hvor ordet er frit, og nyfundne klenodier bliver præsenteret. Denne aften var noget usædvanlig idet Leif Germann Jensen fremlagde et lithografi daguerreotypieret i begyndelses af 1840´erne af sangerinden Jenny Lind, kaldet den svenske 'nattergal', som H.C. Andersen beundrede. På billedet ser vi, hvor smuk hun endnu var. Leif kunne endnu engang glæde sig over et usædvanligt fund.

Sangerinden Jenny Lind **(1820-1887)**, *ukendt fotograf*

På et loppemarked i Haveselskabets Have 'faldt' han over en valgplakat af Abraham Lincoln efter et fotografi opt. 27. februar 1860 af den kendte amerikanske fotograf Mathew Brady **(1822-1896)**, Abraham Lincoln har udtalt at takket være dette fascinerende fotografi, blev han valgt til USA´s præsident. ●

Abraham Lincoln **(1809– 1865)** *og Mathew Brady*

Jonas Collin og Thomas Collin

Andrew Daneman har også været heldig at finde et par daguerreotypier af to kendte personer hvis familie havde nær forbindelse med eventyrdigteren Hans Christian Andersen

Mødereferat
Torsdag 28. januar

Midt i vinterkulden var det befriende at høre en spændende familiehistorie spundet omkring indholdet en række visitkortalbum tilhørende Andreas Trier Mørch. Andreas oprullede sin families lange og brogede historie. Grundlæggeren af Vallekilde Højskole i 1865 teologen Ernst Trier, som med økonomiske midler fra den nærmeste familie fik denne toneangivende folkehøjskole stablet på benene. Det blev med tiden en meget stor og talentfuld familie, hvis gøren og laden, med stor indsigt og humor, blev portrætteret. Vi fik samtidig et kontant indblik i hvor meget det betyder, at have rede på, hvornår ens familiemedlemmer bliver fotograferet med angivelse af tid og sted på bagsiden af visitkortbilledet. I over 1 time fastholdt Andreas de fremmødte medlemmer af Billedgruppen. Tak til Adreas som med stor iver og kærlighed til sin familie gav os alle en usædvanlig oplevelsesrig aften, inden vi skulle ud i nattekulden. ●

På mødeaftenen **den 6. maj** opfordres medlemmer at medtage billeder efemera (ting uden varig værdi)

Gert Pedersen har fundet dette meget smukke album indbundet i rosentræ (?) med historiske billeder fra bibelsteder i Israel.
Det var som bekendt i fotografiens barndom, at omrejsende fotografer drog ud i verden for at optage prospektbilleder af historiske steder. I en lang periode har det været en indbringende forretning. Et flot album som skærper ens rejselyst. ●

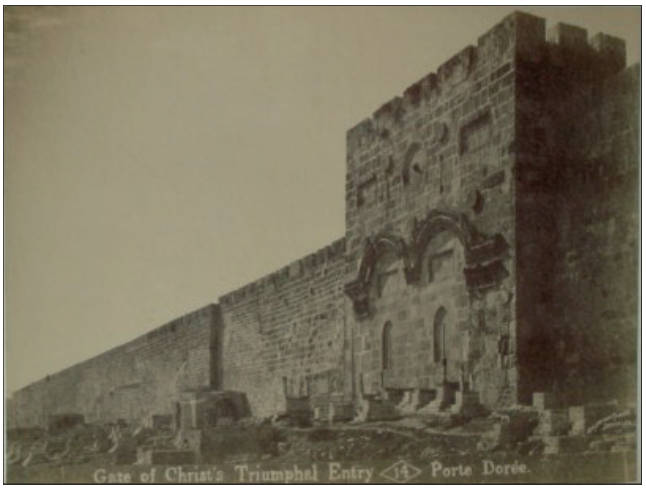

✻

Digital billedbehandling

Peter Randløv

I forbindelse med Peter Randløvs foredrag om digital billedbehandling af nye og gamle billeder bringes hermed en liste over programmer, som kan anbefales:

Programmer til billedbehandling
'Raster graphics editor'

Begyndere:
Adobe Photoshop Elements (gratis/6-700 kr.
MS Digital Image Suite, standard 250 kr..
Plus 1.250 kr.
Corel Digital Studio 20010 500 kr.
Ulead PhotoImpact
Roxio Photosuiote
GIMP gratis.

Avanceret:
Adobe PhotoShop CS4 6.000 kr.
Corel PaintShop Pro X2 —700 kr. (Express 400 kr.

Programmer til billedadministration:
PhotoShop Lihttroom 800 kr.
MS Digital Image
PhotoAlbum (kommer med PaintShop Pro)
Ifran View gratis
Windows Live Photo Gallery gratis.

Programmer til slideshow:
Wings Platinum 2.300-7.300 kr.
ProShow Gold 350 kr.
ProShow Producer 1.25o kr.
Ifran View gratis
MyAlbum gratis (spec. 3D) ●

BOG & UDSTILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

Michael Tongue: Expo 1862 i 3D. A Magic Journey Victotian England. (med stereoskopbriller).
Format: 25x17 cm. 112 sider indbundet.
Farve & s/h billeder. ISBN-10:91-972118-2-6

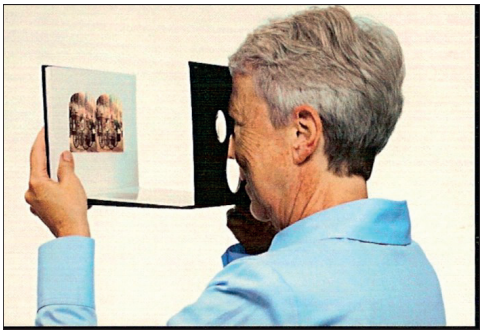

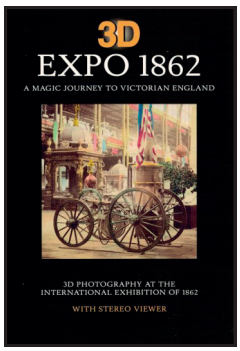

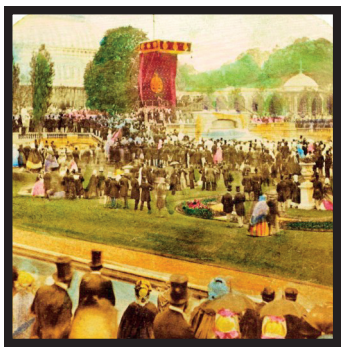

Bogen flotte forside og ceremoniåbningen 11. juli 1862

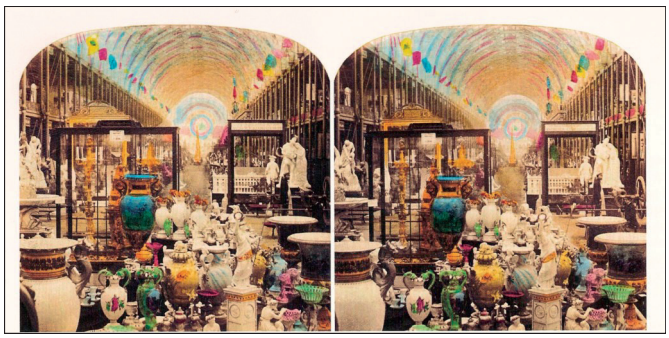

Ethvert hjems pryd på den tid!

Forfatteren ønsker 'seerne' en god rejse tilbage til at opleve en af verdens største udstillinger i London. En udstilling som havde 6,2 millioner gæster. Stereoskopbillederne er knivskarpe og trykt på glittet papir, hvilket gør 3D virkningen perfekt. Læseren har en fornemmelse af at være på stedet og opleve en forgangen tids glans og tidsånd.
Teksten er fremragende informativ, hvilket på alle måder lever op til de udvalgte billeder. ●

Særudstilling på Køge Museum

Emilie Langkjærs fotografier fra St. Croix
18. februar 2010 til 2. januar 2011

Emilie Conradine Langkjær var født og opvokset i Køge. Hun kom til verden i 1874, som datter af slagtermester Berendt og frue i Nørregade og levede frem til 1960. I 1898 giftede hun sig med jurist Anders Jensen Langkjær, han blev politifuldmægtig i Frederiksted på St. Croix samme år.
Emilie fødte to børn i henholdsvis 1899 og 1905, mens hun boede på øen, og i nogle år boede hendes søster også hos dem.

Emile fotograferede lokalbefolkningen og deres daglige liv, portrætter af danske familier, reportagebilleder af begivenheder fx på havnen og aktiviteter med fortets soldater i Frederiksted. Mange af hendes billeder blev solgt som postkort til sømænd og soldater.

I sommeren 1913 døde ægmanden Anders. Emilie og hendes to umyndige børn tog hjem til Danmark, hvor hun bosatte sig i København. Få år efter i 1917 blev De Dansk Vestindiske Øer solgt til USA og skiftede navn til U.S. Virgin Island. Fotografierne er samlet af Dansk Vestindisk Selskab ved formanden Anne Walbom og med assistance af fotosamler Andreas Trier Mørch. Det er første gang billederne udstilles i Danmark. ●

Emilie Langkjær på hesteryg. Stien markeres med konkylier

Således begyndte det….

Interview med Arne Knudsen

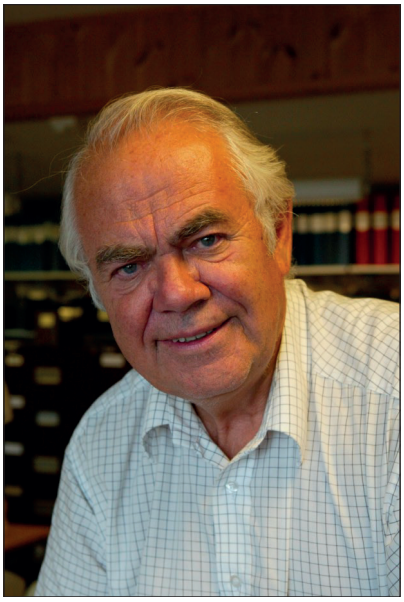

Fotografmester Arne Knudsen er født i 1936. Hans far var en ivrig amatørfotograf og den egentlige inspirator til sønnens karriere både som forretningsmand og storsamler. Den kun 13-årige Arne tog på cykeltur til Tyskland i 1949 for at købe sit første fotografiapparat.
Interessen for det fotografiske medie voksede støt i de kommende år. To kendte norske fotojournalister Hans Sole og Oddvar Folkestad, sidstnævnte kendt for programmet Trafik og Musik i Norsk Radio. Disse to pressefotografer vækkede Arnes interesse for at kopiere billeder i sit mørkekammer. I 1949 blev han medlem af Oslo Kameraklub. Året efter begyndte en læretid på kontrakt hos fotografmester Einar Haming. Fra 1950 gik uddannelsen parallel med realskolen og Arne blev student på reallinien i 1955, samme år fik han sit svendebrev som fotograf.

Efter længere studiophold i Tyskland og Sveitz, hvor studierne gjaldt repro- og farvefilmsteknik, grundlagde han Knudsens Fotocenter, som stadig eksisterer. Virksomhedens hovedaktivitet, med ca. 35 ansatte, er fremkaldelse af farvefilm og kopiering af store professionelle farveforstørrelser. Derudover var Arne Knudsen Nobelkomiteens officielle fotograf i 18 år. Den omfattende hobbyvirksomhed som samler blev angivet på selvangivelsen. samlingen har efterhånden fået en betydelig kulturhistorisk værdi af gamle billeder, dokumentarfilm og negativer.

Polarskibet Fram i polarområdet

Dataregistrerede farvedias

Bankier Kahn overrækker 25 kroner til en fattig familie i Rjukan. Håndkolloreret fotografi. A.B. Wilse

I højfjeldet mellem Oslo og Bergen. A.B. Wilse

Kronprins Olav på ski. A.B. Wilse

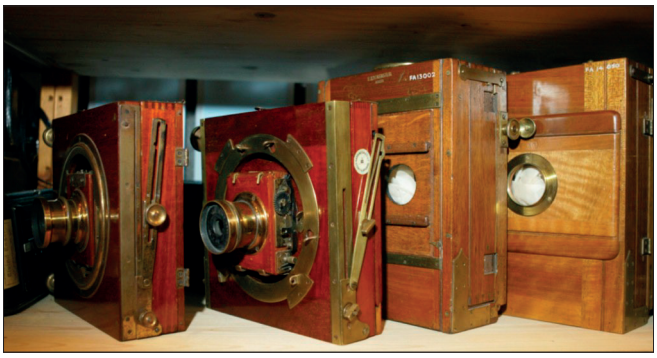

4 rejsekameraer

En samling Exa og Exacta kameraer

Miniaturekameraer, spion og stereoapparater

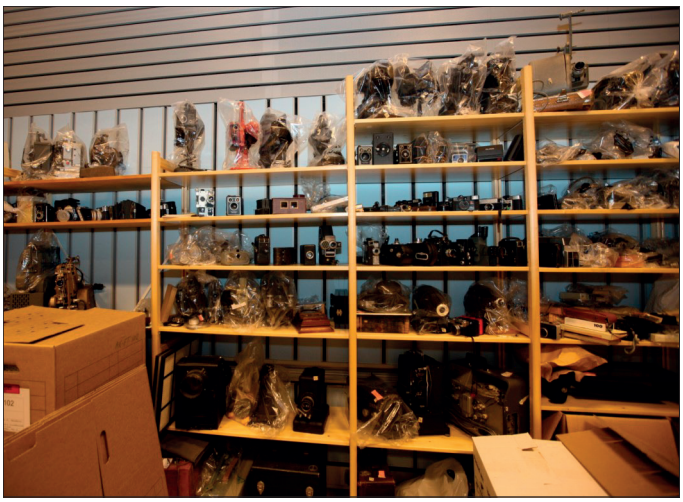

Filmapparatur til opt, redigering og fremvisning

Transportkasser på vej til museet

Teknisk konservator registrerer biblioteket

Mere kinoudstyr

Åbningsudstillingen Gjennom Linsen på NTM
Foto: Arne Knudsen

Dancans med dokumentarfilm

Billedsamlingen består i dag af ca. 3.4 millioner billeder systematiseret i flere databaser. Den fototekniske samling blev sideløbende suppleretmed gamle billeder og negativer fra de sidste 100 år. Samlingen er på højde med de store samlinger i Europa. En omfattende bogsamling er ligeledes et supplement til de historiske kameraer. Arne Knudsen er æresmedlem i Norges Fotografforbund, hvor han har været medlem i mere end 50 år.

Dele af samlingen kaldet Visuell Kommunikasjon er blevet solgt til Sparebankstiftelsen DnBNOR for 75 millioner norske kroner i 2008. Deponeringen på Norsk Teknisk Museum i Oslo gælder i 50 år og museet har ca. 250.000 besøgende pr. år! Museet vil oprette en specialafdeling for den store samling. •

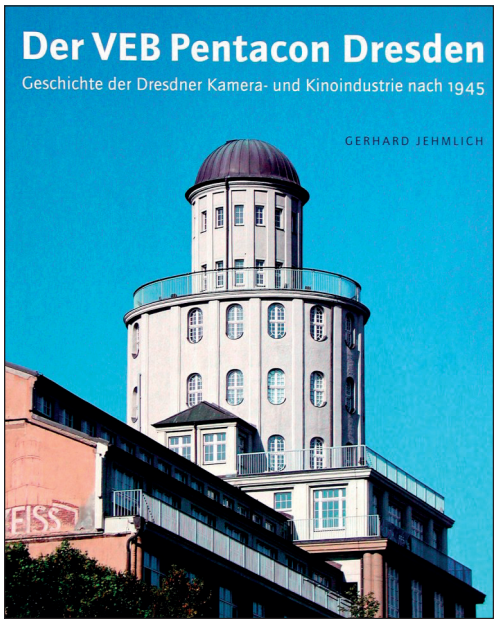

Gerhard Jehmlich:
Der VEB Pentagon Dresden
Geschichte der Dresner Kamera-und Kinoindustrinach 1945.
Format: 28x25cm, 264 sider. Rigt illusreret.
Ca. Kr. 250,- Sandsteins Verlag. ISBN 978-3-940319-75-3

Klaus Eckard-Riess

Gerhard Jehmlichs dybdeborende om omfattende monografi om VEB Pentacon er et brag af en bog for alle dem, der interesserer sig for Exakta, Praktica og andre dresnerkameraer fra tiden efter 2. Verdenskrig.
Buen spænder vidt, helt fra de første firmagrundlæggelser i slutningen af århundredtallet, hvor de store fusioner i 1909 (Ica) og 1926 (Zeiss Ikon) til nationaliseringerne og kombinatsdannelserne under DDR-regimet. Historien rundes af med Jehmlichs udførlige beretning om de sidste krampetrækninger i årtiet efter murens fald.
Læseren følger den tekniske udvikling fra Praktiflex til det sidst producerede Praktica BX20 i 1990. Indtil omkring 1970 var Pentacon på forkant med udviklingen, derefter sakkede man agterud, allermest på grund af manglende ressourcer. Til sidst kunne det ikke længere hænge sammen. Produktionsomkostningerne på 1 Mark øst indbragte kun en indtjening på 0,14 DM vest.
Man tager hatten af for de 2 generationer af Pentaconfolk, der anbragt i den socialistiske planøkonomis spændetrøje og på trods af jerntæppets snærende bånd og den kolde krig, formåede at præstere forbavsende resultater og producere millioner af stadig forbedrede Praktica kameraer.
Bogen er tilegnet Siegfried Böhm, manden som skabte Praktica, Praktina og Praktisix, og som sluttelig blev teknisk direktør hos Pentacon fra 1961 til 1981.
Undertegnede, der i sine fire første uddannelsesår har været tilknyttet Pentacons forgængerfirmaer, har en svag erindring om Sigfried Böhm, når han kom kørende til Kamera-Werke i sin grønne IFA F9 Cabriolett. ●

Günther Kadlubek, Rudolf Hillebrand:
KADLUBEKS´S OBJEKTIV-KATALOG.
Format: 28x21cm. 375 sider.
Kr. Ca. 250,-
Verlag Hillebrand
ISBN 978-39811788-7-6

Mens der på det internationale marked findes adskillige kataloger for klassiske kameraer, så kan man lede længe efter et katalog over objektiver.
Denne mangel er nu blevet afhjulpet ved, at Katlubek´s Objektiv-Katalog er udkommet i sin anden og væsentlig udvidet udgave.

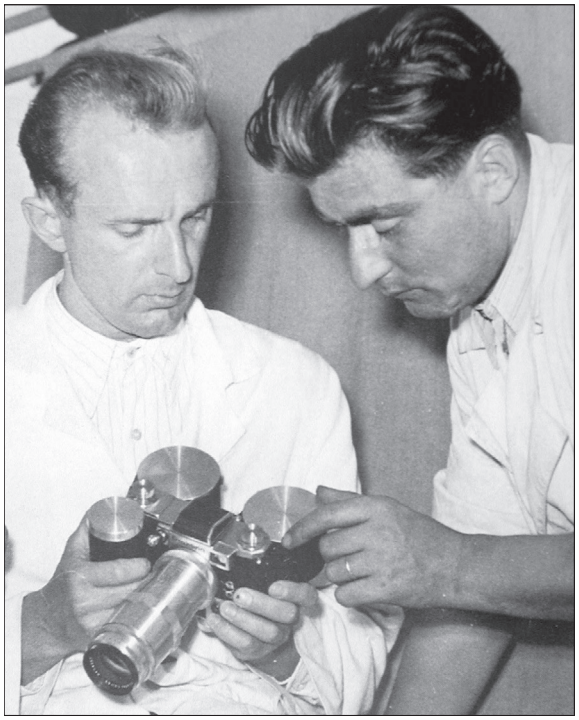

Siegfried Böhm og Gerhard Jehmlich

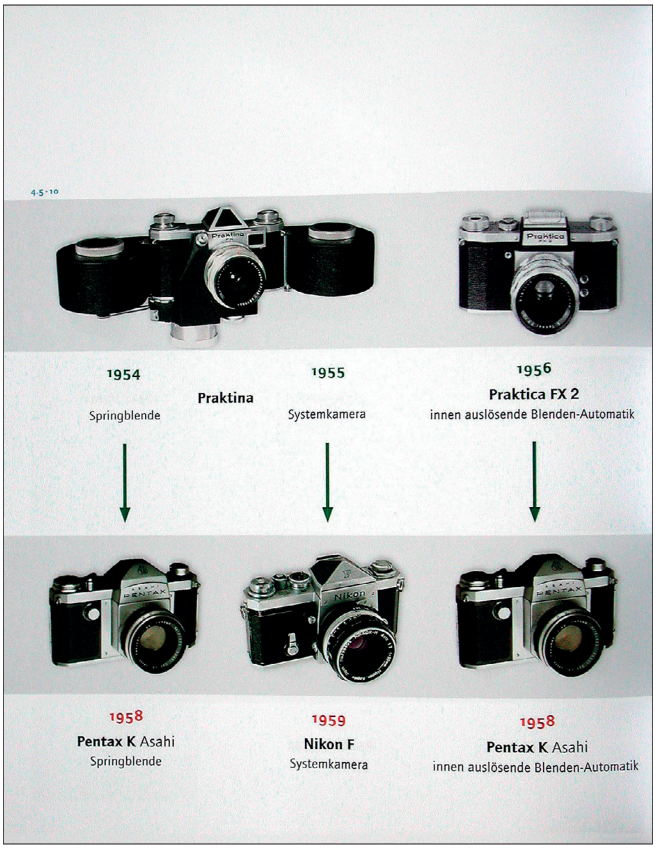

Kat.-Nr. / Cat no.	Objektiv / Lens name	Brennweite / Focal length	Blendenbereich / Aperture range	Linsen/Gruppen / Elements/groups	Blendenart / Aperture type	Filter-Ø / Filter Ø	Entf. ab / Distance from	Anschluß / Mount	Bemerkungen / Comments	EUR	$ / $US
CA05070	Canon TS-E L	24	3,5-22	11/9	Auto	E 72	0,3 m	EF-Baj.	Shift-Obj.	700	980
CA05080	Canon EF USM	28	1,8-22	10/9	Auto	E 58	0,25 m	EF-Baj.		300	420
CA05090	Canon EF (1987)	28	2,8-22	5/5	Auto	E 52	0,3 m	EF-Baj.		80	112
CA05100	Canon EF (2000)	28	2,8-22	5/5	Auto	E 52	0,3 m	EF-Baj.	AFD	100	140
CA05110	Canon EF L SM	35	1,4-22	11/9	Auto	E 72	0,3 m	EF-Baj.		950	1330
CA05120	Canon EF AFD	35	2,0-22	7/5	Auto	E 52	0,25 m	EF-Baj.	1990	150	210
CA05130	Canon EF	35	2,0-22	7/5	Auto	E 52	0,25 m	EF-Baj.	2000	160	224
CA05140	Canon EF neu	35	2,0-22	7/5	Auto	E 52	0,25 m	EF-Baj.	Neue Rechnung	200	280
CA05150	Canon TS-E	45	2,8-22	10/9	Auto	E 72	0,4 m	EF-Baj.	Shift-Obj.	650	910
CA05160	Canon EF L USM	50	1,0-16	11/9	Auto	E 72	0,6 m	EF-Baj.		2300	3220
CA05170	Canon EF L USM	50	1,2-16	8/6	Auto	E 72	0,45 m	EF-Baj.		1100	1540
CA05180	Canon EF USM	50	1,4-22	7/6	Auto	E 58	0,45 m	EF-Baj.		260	364
CA05190	Canon EF	50	1,8-22	6/4	Auto	E 52	0,6 m	EF-Baj.		45	63
CA05200	Canon EF	50	1,8-22	6/5	Auto	E 52	0,45 m	EF-Baj.		45	63
CA05210	Canon EF II	50	1,8-22	6/5	Auto	E 52	0,45 m	EF-Baj.		45	63
CA05220	Canon EF Macro	50	2,5-32	9/8	Auto	E 52	0,23 m	EF-Baj.	Makro	210	294
CA05230	Canon EF Macro USM	50	2,5-32	9/8	Auto	E 52	0,23 m	EF-Baj.	Makro 1:2	220	308
CA05240	Canon MP-E	65	2,8-16	10/8	Auto	E 58	0,04 m	EF-Baj.	Lupen-Objektiv	700	980
CA05250	Canon EF L USM	85	1,2-16	8/7	Auto	E 72	0,95 m	EF-Baj.		1150	1610
CA05260	Canon EF II L USM	85	1,2-16	8/7	Auto	E 72	0,95 m	EF-Baj.		1200	1680
CA05270	Canon EF USM	85	1,8-22	9/7	Auto	E 58	0,85 m	EF-Baj.	(1992)	290	406

EF L USM 2,8/14 CA05010 EF L II USM 2,8/14 CA05011 EF Fisheye 2,8/15 CA05020 EF USM 2,8/20 CA05040 EF USM L 1,4/24 CA05050

EF AFD 2,8/24 CA05060 TS-EL 3,5/24 CA05070 TS-E 24/45/90 CA05070/5150/5290 EF USM 1,8/28 CA05080

EF L SM 1,4/35 CA05110 TS-E 2,8/45 CA05150 EF L USM 1/50 CA05160 EF L USM 1/50 CA05160 EF L USM 1,2/50 CA05170

49

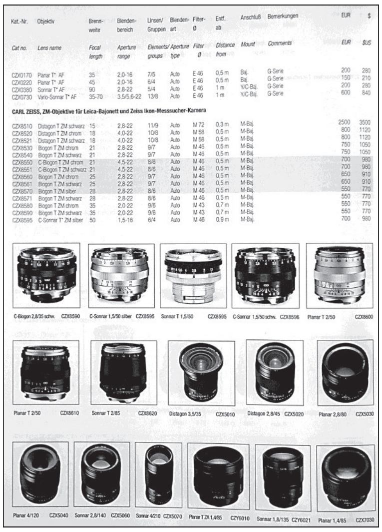

Kat.-Nr. / Cat no.	Objektiv / Lens name	Brennweite / Focal length	Blendenbereich / Aperture range	Linsen/Gruppen / Elements/groups	Blendenart / Aperture type	Filter-Ø / Filter Ø	Entf. ab / Distance from	Anschluß / Mount	Bemerkungen / Comments	EUR	$ / $US
CZX0170	Planar T* AF	35	2,0-16	7/5	Auto	E 46	0,5 m	Baj.	G-Serie	200	280
CZX0220	Planar T* AF	45	2,0-16	6/4	Auto	E 46	0,5 m	Baj.	G-Serie	150	210
CZX0380	Sonnar T* AF	90	2,8-22	5/4	Auto	E 46	1 m	Y/C-Baj.	G-Serie	200	280
CZX0730	Vario-Sonnar T* AF	35-70	3,5/5,6-22	13/8	Auto	E 46	1 m	Y/C-Baj.	G-Serie	600	840
CARL ZEISS, ZM-Objektive für Leica-Bajonett und Zeiss Ikon-Messsucher-Kamera											
CZX8510	Distagon T ZM schwarz	15	2,8-22	11/9	Auto	M 72	0,3 m	M-Baj.		2500	3500
CZX8520	Distagon T ZM chrom	18	4,0-22	10/8	Auto	M 58	0,5 m	M-Baj.		800	1120
CZX8521	Distagon T ZM schwarz	18	4,0-22	10/8	Auto	M 58	0,5 m	M-Baj.		800	1120
CZX8530	Biogon T ZM chrom	21	2,8-22	9/7	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		750	1050
CZX8540	Biogon T ZM schwarz	21	2,8-22	9/7	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		750	1050
CZX8550	C-Biogon T ZM chrom	21	4,5-22	8/6	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		700	980
CZX8551	C-Biogon T ZM schwarz	21	4,5-22	8/6	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		700	980
CZX8560	Biogon T ZM chrom	25	2,8-22	9/7	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		650	910
CZX8561	Biogon T ZM schwarz	25	2,8-22	9/7	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		650	910
CZX8570	Biogon T ZM silber	28	2,8-22	8/6	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		550	770
CZX8571	Biogon T ZM schwarz	28	2,8-22	8/6	Auto	M 46	0,5 m	M-Baj.		550	770
CZX8580	Biogon T ZM chrom	35	2,0-22	9/6	Auto	M 43	0,7 m	M-Baj.		550	770
CZX8590	Biogon T ZM schwarz	35	2,0-22	9/6	Auto	M 43	0,7 m	M-Baj.		550	770
CZX8595	C-Sonnar T* ZM silber	50	1,5-16	6/4	Auto	M 46	0,9 m	M-Baj.		700	980

C-Biogon 2,8/35 schw. CZX8590 C-Sonnar 1,5/50 silber CZX8595 Sonnar T 1,5/50 CZX8595 C-Sonnar 1,5/50 schw. CZX8596 Planar T 2/50 CZX8600

Planar T 2/50 CZX8610 Sonnar T 2/85 CZX8620 Distagon 3,5/35 CZX5010 Distagon 2,8/45 CZX5020 Planar 2,8/80 CZX5030

Planar 4/120 CZX5040 Sonnar 2,8/140 CZX5060 Sonnar 4/210 CZX5070 Planar T ZA 1,4/85 CZY6010 Sonnar 1,8/135 CZY6021 Planar 1,4/85 CZX7030

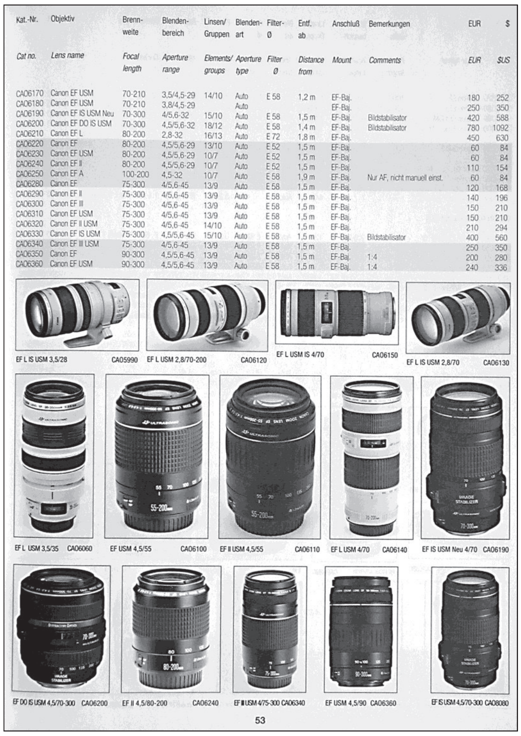

Kat.-Nr. / Cat no.	Objektiv / Lens name	Brennweite / Focal length	Blendenbereich / Aperture range	Linsen/Gruppen / Elements/groups	Blendenart / Aperture type	Filter-Ø / Filter Ø	Entf. ab / Distance from	Anschluß / Mount	Bemerkungen / Comments	EUR	$ / $US
CA06170	Canon EF USM	70-210	3,5/4,5-29	14/10	Auto	E 58	1,2 m	EF-Baj.		180	252
CA06180	Canon EF USM	70-210	3,8/4,5-29		Auto			EF-Baj.		250	350
CA06190	Canon EF IS USM Neu	70-300	4/5,6-32	15/10	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.	Bildstabilisator	420	588
CA06200	Canon EF DO IS USM	70-300	4,5/5,6-32	18/12	Auto	E 58	1,4 m	EF-Baj.	Bildstabilisator	780	1092
CA06210	Canon EF L	80-200	2,8-32	16/13	Auto	E 72	1,8 m	EF-Baj.		450	630
CA06220	Canon EF	80-200	4,5/5,6-29	13/10	Auto	E 52	1,5 m	EF-Baj.		60	84
CA06230	Canon EF USM	80-200	4,5/5,6-29	10/7	Auto	E 52	1,5 m	EF-Baj.		60	84
CA06240	Canon EF II	80-200	4,5/5,6-29	10/7	Auto	E 52	1,5 m	EF-Baj.		110	154
CA06250	Canon EF A	100-200	4,5-32	10/7	Auto	E 58	1,9 m	EF-Baj.	Nur AF, nicht manuell einst.	60	84
CA06280	Canon EF	75-300	4/5,6-45	13/9	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.		120	168
CA06290	Canon EF II	75-300	4/5,6-45	13/9	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.		140	196
CA06300	Canon EF III	75-300	4/5,6-45	13/9	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.		150	210
CA06310	Canon EF USM	75-300	4/5,6-45	13/9	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.		150	210
CA06320	Canon EF II USM	75-300	4/5,6-45	14/10	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.		210	294
CA06330	Canon EF IS USM	75-300	4,5/5,6-45	15/10	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.	Bildstabilisator	400	560
CA06340	Canon EF III USM	75-300	4/5,6-45	13/9	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.		250	350
CA06350	Canon EF	90-300	4,5/5,6-45	13/9	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.	1:4	200	280
CA06360	Canon EF USM	90-300	4,5/5,6-45	13/9	Auto	E 58	1,5 m	EF-Baj.	1:4	240	336

EF L IS USM 3,5/28 CA05990 EF L USM 2,8/70-200 CA06120 EF L USM IS 4/70 CA06150 EF L IS USM 2,8/70 CA06130

EF L USM 3,5/35 CA06060 EF USM 4,5/55 CA06100 EF II USM 4,5/55 CA06110 EF L USM 4/70 CA06140 EF IS USM Neu 4/70 CA06190

EF DO IS USM 4,5/70-300 CA06200 EF II 4,5/80-200 CA06240 EF III USM 4/75-300 CA06340 EF USM 4,5/90 CA06360 EF IS USM 4,5/70-300 CA08080

53

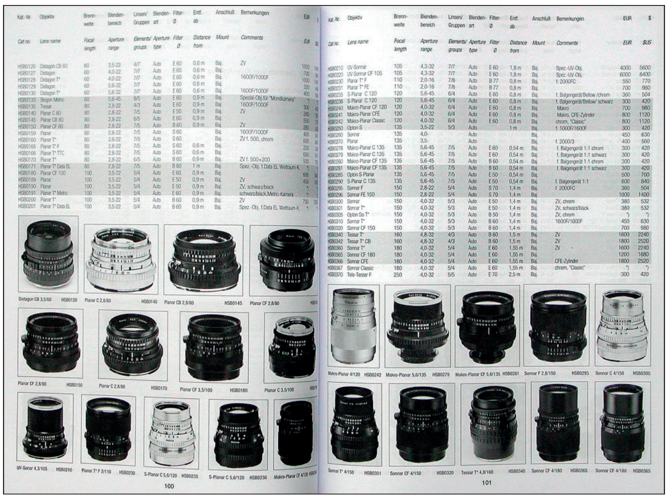

Kat.-Nr. / Cat no.	Objektiv / Lens name	Brennweite / Focal length	Blendenbereich / Aperture range	Linsen/Gruppen / Elements/groups	Blendenart / Aperture type	Filter-Ø / Filter Ø	Entf. ab / Distance from	Anschluß / Mount	Bemerkungen / Comments	EUR
HSB0120	Distagon CB 60	60	3,5-22	4/7	Auto	E 60	0,6 m	Baj.	ZV	1000
HSB0127	Distagon	60	4,0-22	7/7	Auto	E 60	0,6 m	Baj.		700
HSB0128	Distagon T*	60	4,0-22	7/7	Auto	E 60	0,6 m	Baj.	1600F/1000F	1000
HSB0129	Distagon	60	5,6-32	7/7	Auto	E 60	0,6 m	Baj.		320
HSB0130	Distagon T*	60	5,6-32	7/7	Auto	E 60	0,6 m	Baj.	1600F/1000F	400
HSB0133	Biogon Metric	60	5,6-45	8/5	Auto	E 60	0,9 m	Baj.	Spezial-Obj. für "Mondkamera"	*)
HSB0135	Tessar	80	2,8-22	4/3	Auto	E 60	0,9 m	Baj.	1600F/1000F	300
HSB0140	Planar C 80	80	2,8-22	7/5	Auto	E 50	0,9 m	Baj.	ZV	280
HSB0145	Planar CB 80	80	2,8-22	6/5	Auto	E 60	0,9 m	Baj.		550
HSB0150	Planar CF 80	80	2,8-22	7/5	Auto	B 60	0,9 m	Baj.	ZV	280
HSB0159	Planar	80	2,8-22	7/5	Auto	S 60		Baj.	1600F/1000F	400
HSB0160	Planar T*	80	2,8-22	7/5	Auto	S 60		Baj.	ZV f. 500, chrom	600
HSB0165	Planar T* F	80	2,8-22	7/5	Auto	S 60	0,6 m	Baj.		220
HSB0166	Planar T* TTC	80	2,8-22	7/5	Auto	S 60	0,6 m	Baj.		650
HSB0170	Planar T*	80	2,8-22	6/5	Auto	B 60	0,9 m	Baj.	ZV f. 500+200	500
HSB0171	Planar T* Data EL	80	2,8-22	7/5	Auto	B 60	1 m	Baj.	Spez.-Obj. f.Data EL Weltraum-K.	*)
HSB0180	Planar CF 100	100	3,5-22	5/4	Auto	E 60	0,9 m	Baj.		600
HSB0189	Planar	100	3,5-22	5/4	Auto	E 50	0,9 m	Baj.	ZV	450
HSB0190	Planar	100	3,5-22	5/4	Auto	E 50	0,9 m	Baj.	ZV, schwarz/black	*)
HSB0191	Planar T* Metric	100	3,5-22	5/4	Auto	E 60	0,9 m	Baj.	schwarz/black,Metric-Kamera	*)
HSB0200	Planar T*	100	3,5-22	5/4	Auto	B 60	0,9 m	Baj.	ZV	750
HSB0201	Planar T* Data EL	100	3,5-22	5/4	Auto	B 60	0,9 m	Baj.	Spez.-Obj. f.Data EL Weltraum-K.	*)

Distagon CB 3,5/60 HSB0120 Planar C 2,8/80 HSB0140 Planar CB 2,8/80 HSB0145 Planar CF 2,8/80

Planar CF 2,8/80 HSB0150 Planar C 2,8/80 HSB0170 Planar CF 3,5/100 HSB0180 Planar C 3,5/100

UV-Sonar 4,3/105 HSB0210 Planar T* F 2/110 HSB0230 S-Planar C 5,6/120 HSB0235 S-Planar C 5,6/120 HSB0236 Makro-Planar CF 4/120

100

Kat.-Nr. / Cat no.	Objektiv / Lens name	Brennweite / Focal length	Blendenbereich / Aperture range	Linsen/Gruppen / Elements/groups	Blendenart / Aperture type	Filter-Ø / Filter Ø	Entf. ab / Distance from	Anschluß / Mount	Bemerkungen / Comments	EUR	$ / $US
HSB0210	UV-Sonnar	105	4,3-32	7/7	Auto	E 60	1,8 m	Baj.	Spez.-UV-Obj.	4000	5600
HSB0220	UV-Sonnar CF 105	105	4,3-32	7/7	Auto	E 60	1,8 m	Baj.	Spez.-UV-Obj.	6000	8400
HSB0230	Planar T* F	110	2,0-16	7/6	Auto	B 77	0,8 m	Baj.	f. 2000FC	550	770
HSB0231	Planar T* FE	110	2,0-16	7/6	Auto	B 77	0,8 m	Baj.		700	980
HSB0235	S-Planar C 120	120	5,6-45	6/4	Auto	E 60	0,8 m	Baj.	f. Balgengerät/Bellow /chrom	360	504
HSB0236	S-Planar C 120	120	5,6-45	6/4	Auto	E 60	0,8 m	Baj.	f. Balgengerät/Bellow/ schwarz	300	420
HSB0240	Makro-Planar CF 120	120	4,0-32	6/4	Auto	E 60	0,8 m	Baj.	Makro	700	980
HSB0241	Makro-Planar CFE	120	4,0-32	6/4	Auto	E 60	0,8 m	Baj.	Makro, CFE-Zylinder	800	1120
HSB0242	Makro-Planar Classic	120	4,0-32	6/4	Auto	E 60	0,8 m	Baj.	chrom, "Classic"	800	1120
HSB0250	Opton-S	135	3,5-22	5/3	Auto		1 m	Baj.	f. 1000F/1600F	300	420
HSB0260	Sonnar	135	4,0-		Auto			Baj.		450	630
HSB0270	Planar	135	3,5-		Auto			Baj.	f. 2000/3	400	560
HSB0278	Makro-Planar C 135	135	5,6-45	7/5	Auto	E 60	0,54 m	Baj.	f. Balgengerät 1:1 chrom	300	420
HSB0279	Makro-Planar C 135	135	5,6-45	7/5	Auto	E 60	0,54 m	Baj.	f. Balgengerät 1:1 schwarz	300	420
HSB0280	Makro-Planar CF 135	135	5,6-45	7/5	Auto	B 60	0,54 m	Baj.	f. Balgengerät 1:1 chrom	300	420
HSB0281	Makro-Planar CF 135	135	5,6-45	7/5	Auto	B 60	0,54 m	Baj.	f. Balgengerät 1:1 schwarz	300	420
HSB0285	Opton S-Planar	135	5,6-45	7/5	Auto	E 50	0,54 m	Baj.		500	700
HSB0290	S-Planar C 135	135	5,6-45	7/5	Auto	E 50	0,54 m	Baj.	f. Balgengerät 1:1	600	840
HSB0295	Sonnar F	150	2,8-22	5/4	Auto	S 70	1,4 m	Baj.	f. 2000FC	360	504
HSB0296	Sonnar FE 150	150	2,8-22	5/4	Auto	S 70	1,4 m	Baj.		1000	1400
HSB0300	Sonnar	150	4,0-32	5/3	Auto	E 50	1,4 m	Baj.	ZV, chrom	380	532
HSB0301	Sonnar T*	150	4,0-32	5/3	Auto	E 50	1,4 m	Baj.	ZV, schwarz/black	380	532
HSB0305	Opton So T*	150	4,0-32	5/3	Auto	B 50	1,4 m	Baj.	ZV, chrom	*)	*)
HSB0310	Sonnar T*	150	4,0-32	5/3	Auto	B 60	1,4 m	Baj.	1600F/1000F	450	630
HSB0320	Sonnar CF 150	150	4,0-32	5/3	Auto	B 60	1,4 m	Baj.		700	980
HSB0340	Tessar T*	160	4,8-32	4/3	Auto	B 60	1,5 m	Baj.	ZV	1600	2240
HSB0342	Tessar T* CB	160	4,8-32	4/3	Auto	B 60	1,5 m	Baj.	ZV	1800	2520
HSB0360	Sonnar T*	180	4,0-32	5/4	Auto	E 60	1,55 m	Baj.	ZV	1600	2240
HSB0365	Sonnar CF 180	180	4,0-32	5/4	Auto	E 60	1,55 m	Baj.		1200	1680
HSB0366	Sonnar CFE	180	4,0-32	5/4	Auto	E 60	1,55 m	Baj.	CFE-Zylinder	1800	2520
HSB0367	Sonnar Classic	180	4,0-32	5/4	Auto	E 60	1,55 m	Baj.	chrom, "Classic"	*)	*)
HSB0370	Tele-Tessar F	250	4,0-32	5/5	Auto	E 70	2,5 m	Baj.		300	420

Makro-Planar 4/120 HSB0242 Makro-Planar 5,6/135 HSB0279 Makro-Planar CF 5,6/135 HSB0281 Sonnar F 2,8/150 HSB0295 Sonnar C 4/150 HSB0300

Sonnar T* 4/150 HSB0301 Sonnar CF 4/150 HSB0320 Tessar T* 4,8/160 HSB0340 Sonnar CF 4/180 HSB0365 Sonnar CF 4/180 HSB0365

101

På 375 sider oplistes mere end 12.000 objektiver, hvoraf godt og vel 2.000 er afbildet. Samleren og brugeren har hermed fået en oversigt over både historiske som aktuelle objektiver.

Fra Agfa til Zenta Bronica er følgende data angivet for de udskiftelige objektiver:
Objektivnavn, brændvidde, blænderområde, antal linser og grupper, mindste afstand, tilslutningsart og pris.
Et godt opslagsværk! ●

Hvem vil betale 7 millioner kroner for et kamera?

Den 29. maj skrives der fotohistorie i auktionshuset West Licht Photographica Auction i Wien, når auktionarius hammer skal lyde på en pris omkring 500.000-700.000 euro. Glidebokskameraet er udført af Louis Daguerre, bærer hans eget segl og fremstillet på hans svogers værksted i Rue de Coq i Paris. Michel Auer har kontrolleret og gennemgået, at daguerreotypikameraet er den ægte vare.

Hermed er der konstateret ca 14 apparater konstrueret efter Daguerres originale tegninger og godkendt med signatur i rødt segllak. Daguerreotypikameraet har i generationer været ejet af en nordtysk optikerslægt. I Objektiv nr.29/1984 kan man læse om fremstillingen af de første daguerreotypikameraers historie. ●

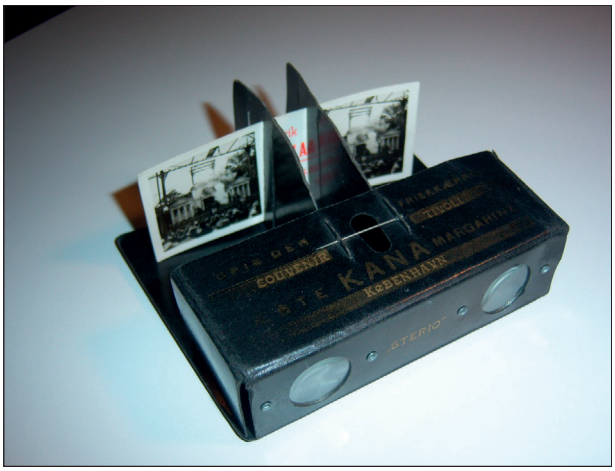

En gratisannonce i Objektiv var med til at 'fremtrylle' denne sjældne lille stereoskopbetragter med til hørende billeder fra K'øbenhavn, Tivoli og danske husdyr, tillykke med fundet

Enhver abe kunne, som her vist, betjene den nye opfindelse. Kunstnerens male-palet er havnet i træ-toppen. Der var sandelig strid mod den nye teknik!

I Bellacentret kan man finde et Charles G. Bush **(1825-1900)** *kalajdoskop ca. 1873*

BOGBINDER SØGES

Redaktionen søger en 'HOBBYBOGBINDER som vil påtage sig at indbinde de årlige 4 numre af Objektiv samt 2 temanumre til en absolut VENNEPRIS. Kontakt venligst redaktøren.

’DIT & DAT’

Forretningsmeddelelser, anvisnings- og orienteringsnyt

Mødereferater
Torsdag 19. november

Francois Marchetti fortalte levende om de franske fotografiapparaters guldalder, 1945-1965. Franqois gav de tilhørende en lektion i fransk kameraindustries bestræbelser på at opbygge en national kameraindustri. Det blev på mange måder en kamp ’op ad bakke’, men også et bidrag med mange nykonstruktioner og andre måder at løse de tekniske problemer ved at konstruere funktionsdygtige apparater. Medbragte kameraer og brocurer var med til at lette forståelsen. Tak til vort franske medlem!
’Skrotsalg’ afsluttede aftenen.

Torsdag 3. december

Juleanvisningssalget blev en stor succes. Mellem 60-70 humørfyldte medlemmer mødte frem og bød på aftenens mange herligheder. Et Toyo 45G (4x5), med 4 objektiver, 2 rullefilmbagstykker, søgere m.m., i alukuffert - hammerslag kr. 5.000,-. Coronet Midget 13x18 mm ’spionkamera’ indbragte kr. 700,-. Voigtländer Vitomatic IIA m Ultron 1:2 blev solgt for kr. 800,-. En sjælden ’The Periscope’ betragter gik for kr. 420,-. Mange gode sager blev solgt til stabiliserede krisepriser. Stemningen var god og alle blev ønsket en god jul og godt nytår. Omsætning kr. 28.060,-

Torsdag 21. januar

Niels Resdahl Jensen havde medbragt eksempler på Asahie Pentax Optical Co, Ltd´s produktion af kameraer for at supplere aftenens tekniske og personlige beskrivelse af den enorme produktion og betydning for europæiske kameraproducenter. Niels´s indgående mekaniske indsigt gav tilhørende en forståelse af de mange problemer. Hvorfor Pentax valgte 37 mm gevind måtte dog ’svæve i luften’. Måske en læser kan løse gåden?
Har man yderligere behov for viden anbefaledes at gå ind på nettet, hvor informationer om emnet er omfattende. Tak til Niels for et fremragende bidrag til forståelse af japansk kameraindustri.
’Skrot’ var der nok af, inden vi kunne komme ud i kulden.

Lørdag 30. januar i Middelfart

Mens sneen faldt de fleste steder i landet og unødvendig kørsel blev frarådet, ankom medlemmerne og stillede op til loppemarked. De mange gode og spændende ting på loppemarkedet blev vurderet til smagen af Johns kaffe og en enkelt dram, hvilket gav en livlig handel fra starten

Da loppemarkedet var slut, diskede John op med dejlig varm suppe og en øl. Prisen var lav og stemningen høj. Efter frokosten blev der stillet op til Klaus-Eckard Riess´foredrag om ’Det Enøjede Spejlreflekskamera: Udvikling, milepæle og usædvanlige løsninger’. Klaus-Eckard berettede om disse kameraers udvikling fra camera obscura til nutidens mest avancerede kameraer. Milepælene i kameratypens udvikling blev illusteret med mange fine billeder. Tak og applaus til Klaus Eckard for et spændende og levende foredrag om en af kamerahistoriens mest interessante løsninger.
Dagen afsluttedes med et overdådigt ’skrotsalg’, der re-

Anvisningssalgslisten til torsdag, d. 3. december 2009 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for buddet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**
tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk
Kommissionsbud senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Betragter til stereokort, "The Periscope", aluminium			420
2	Magasinkamera, ukendt fabrikat			200
3	5 Leicabøger, bl.a. Emmermann Leica Technik og Paul Wolff			60
4	Betragter til stereokort			300
5	Bencini Comet II			50
6	Foth Derby (original), søger medfølger men er faldet af, spaltelukker?			140
7	Zeiss Ikon Ideal 9x12 (250/7), Tessar 4,5/15, Compur		300	320
8	Kodak Century Universal (kirsebær) med brugsanvisning		500	800
9	Kockmann Korelle 4,5x6		250	250
10	Pulverblitz med pulver			110
11	Zeiss Ikonta (520/15) 7x10,5, m. Novar 6,2/12			70
12	16 Stereokort, danske, franske mv.			150
13	Photo Antiquaria Special, bog om Daguerre og daguerreotypier			130
14	Polaroid kamera J 33 og Polaroid 240			40
15	Kodak Brownie box No.3 Model B 8x11 (124) samt Brownie box No. 2, 6x9			50
16	Kodak Brownie Hawkeye, Brownie box No. 2A 6,5x11 samt Brownie No. 0 model A 4x6,5			70
17	Samling filtre, bl. a Zeiss og Arnz			40
18	Voigtländer 6,5x11, m. Skopar, samt 6x9 m. Skopar og skorstenssøger			150
19	Agfa Isolette 6x6, bakelit, m. Apotar 4,5/85 og Compur			50
20	6 ældre tyske fotobøger			50
21	Canon FP, m. Canon FL 1,8/50 og Canon mellemringe M5+M10+M20			190
22	3 stk Canon objektiver: FL 2,5/35 + FL 1,8/85 + FL 3,5/100			340
23	Canon FL 3,5/19mm vidvinkelobjektiv i etui			800
24	Canon F-1 hus i org. emballage, m. Canon FD 1,8/50 + brugsanv.			1600
25	Canon EF, m. Canon FD 1,4/50 S.S.C. + Waist Level Viewer 2			450
26	Canon Speed Finder i etui			600
27	Canon FD 3,5/50 Macro + Extension Tube FD 25 i org. emballage			240
28	Canon bælgudstyr FL i org. emballage med brugsanvisning			220
29	Canon FL 2,5/135 teleobjektiv i etui			150
30	Cullmann kamera-rygsæk (sort) (som ny)			100
31	Contax III, m. Sonnar 1,5/50	A		800
32	Rollei 35T, m. Tessar 3,5/40	A		400
33	Leica II, (78XXX), m. Elmar 4,0/9	B		850
34	Dinteman-figur (italiensk)	A		180
35	Linhof stativ med kuglehoved			110
36	Canon Canonet QL25, m. SE 1,2/45, BT og brugsanv.			30
37	Canon FD 2,8/24mm vidvinkelobjektiv i etui			320
38	Canon FD 1,8/85 i etui og org. emballage			400
39	Canon FD 3,5/35mm vidvinkelobjektiv			200
40	Canon FD 2,5/135mm teleobjektiv			200
41	Nikon F3/T hus. Hovedudløser defekt.Sekundær udl.OK	C		200
42	Leicaflex hus (gl. model) Lukker kører ikke rigtigt	C		280
43	Rolleiflex 4x4, m. blåt skind Helt i orden	B/C		500
44	Yashica 4x4, m. lysmåler Helt i orden.Pæn	B		360
45	Minolta SRT 101, m 1.7/50mm. Helt i orden	B		80
46	Pentax Spotmeter I orden	B		220
47	Retina IIa, m. Xenon 2/50mm m. BT. Helt i orden.Pæn	B		240
48	Kodak Retina II c, m. Heligon 2.8/50mm. Helt i orden.Brugspræget	B/C		170
49	Baldinette m. Radionar 3.5/50 mm. Trænger til en kærlig hånd.Pæn.	C		100
50	Kodak Retina II m. Ektar 3.5/50mm. Trænger til en kærlig hånd	C		70
51	Nettar 515/2, m. Nettar 4,5 samt Contina 527/24, m. Novicar 2,8			50
52	TOYO 45G (4"x5"), m. 4 objektiver, 2 rullefilmbagstykker, søgere m.m., i alukuffert	A	5000	5000
53	3 x Ansel Adams: "Camera and Lens", "The Negative", "The Print"			150
54	Ansel Adams: "Examples. The Making of 40 Photographs"			150
55	McKeown's Price Guide 1997/98			100
56	M. Langford: "The complete encyclopaedia of photography"			70
57	Til Rolleiflex 6000: 3 stk. matskiver + 1 stk. mellemring (ET9) +diverse	A	500	÷
58	Gammelt lysbilledapparat (træ og metal), m. bælg og messingobjektiv			300
59	5 stk. Kodak: Vest Pocket B, No.1 Pocket, Kodak 3 Series III, m.fl.	B		190
60	2 stk. Agfa Isolette I (sammenkoblet til stereofotografi)			130
61	1 Stereo mikroskop.			400
62	Kasse med Leica tilbehør			90
63	Kasse med div. Fotobøger			110
64	1 Lot Hasselblad Forum + Brochure			50
65	Rodekasse			110
66	Kine Exakta nr. 494274	B-C		320
67	Meyer Primotar 3,5/135 (til Exakta)	B		80
68	Exakta Varex nr. 685082, m. Tessar 3,5/50	B		160
69	Voigtländer Bessa 66, m. Voigtar 3,5/75 og gulfilter	B		120
70	Spaltelukker-forsats til Φ65 objektiv	A		100
71	Goerz Dogmar 13,5cm + Kodak Anastigmat 4,5/7,5"	B		220
72	Kodak 7x5" (træ-læder-rødbælg) kamera, m. Goerz Dobb. Anast. 180mm	B		700
73	Liesegang Epi-diaskop	B		60
74	ICA 9x12 forstørrelses-/lysbilled-apparat u. optik	B		50
75	Apo-Ronar 1:9/480mm	B		130
76	Album (22x28cm) med 12 kabinetbilleder + 51 visitkortbilleder			150
77	Diverse Leica-smådele i Leica-æske			300
78	Voigtländer Color-Skopar 3,5/50 objektiv (til Prominent)		200	180
79	Pathé National II (u. optik) + Kodak 8 Model 60, m. 1,9/13 Kodak lens			30
80	Bell & Howell 16mm optager, m. Super Comat 2,5/0,7", BT og film			130
81	Th. M. Scheerer: "Leica/Leica System", + div. Leica-brochurer			190
82	Rodekasse			90
83	Leitz vekselslæde M, samt ELDIA kopikasse			120
84	Coronet Midget 13x18mm "spionkamera" (bakelit), m. etui		500	700
85	3 stk. kamera: Kodak Canada 6x9 box, Hougtons 6x9 klap, Kodak 6x11 klap			320
86	Leitz Visoflex I, m. Zeiss S-Tessar 1:6,3/12cm.	B		420
87	Meyer Telemegor 5,5/400mm (til Exakta/Exa)	B		300
88	Voigtl. Bessamatic, m. Color-Skopar 2,8/50 + Super-Dynarex 4/135	A/B		280
89	Carl Zeiss Sonnar f:4/150 (til Hasselblad)	B/C	(800)	400
90	Voigtländer proximeter I til Vito CLR og Vitomatic IIa i org. embalage og brugsanvisning			200
91	Voigtländer proximeter II til Vito CLR og Vitomatic IIa i org. embalage og brugsanvisning			50
92	Voigtländer Vitomatic IIA m Ultron 1:2 50mm taske og brugsanvisning			800
93	Voigtländer Vitomatic IIIB m. Ultron 1:2 50mm taske Garantikort og brugsanvisning			400
94	Voigtländer Vitomatic CS,Vito BL,Vito CD, Vito CL og Vitoret div. brugsanvisninger			100
95	Voigtländer CRS, Vito CL, Vitomatic I, Vitomatic II og Vito Vitomatic div. brugsanvisninger			100
96	Voigtländer Vito,Perkeo,Vito CL,Vitomatic I,Vito CLR og Vitomatic BL			110

sulterede i en stor omsætning og fornøjelig underhold

ning til glæde for både købere, sælgere og tilskuere. Det var glædeligt, at så mange medbragt 'skrot'. Det er blevet en rigtig god vane.
Næste møde i Middelfart er lørdag den 9. oktober med loppemarked, foredrag og anvisningssalg.

Torsdag 18. februar

Denne mødeaften i København var en præcis gentagelse af mødet i Middelfart. Bravo til Klaus-Eckard Riess for belærende og inspirerende ord om de 'enøjede reflekskameraer gengivet på side 14.
'Skrotsalget' blev afviklet efter 'bogen'.

Torsdag 18. marts

Konservator Lene Grinde gennemgik amatørens muligheder for at renovere og beskytte sine 'forfaldne' daguerreotypier. Det udspandt sig mange gode råd og vejledninger i begge retninger, som der vil blive beskrevet i næste nummer af Objektiv.

Til efteråret bliver der måske lejlighed til en ekskursion til Lenes 'hule', hvor vi kan få et indblik i konserveringens metoder. Tak til L.G. for en indholdsrig og fornøjelig aften.

Lene Grinde udfoldede alle sine talenter for Billedgruppen

De 17 deltagere havde medbragt en flot samling daguerreotypier

Støt Danmarks Fotomuseum - bliv medlem af Venneforeningen på www.fotomuseum.dk

DANMARKS FOTOMUSEUM
Museumsgade 28 · Herning · www.fotomuseum.dk

Au Danemark, grâce à la gentillesse de François Marchetti, membre des deux clubs, nous découvrons le DANSK FOTOHISTORISK SELSKAB, c'est-à-dire Société Danoise d'Histoire de la Photographie. Le titre anglais est: Danish Photography Society.
Il a été fondé en 1974.
Le président en est Monsieur Svenn Hugo,
Téléph.: (0045) 54705595
Actuellement, le club compte 340 membres.
Le bulletin du club s'intitule "OBJEKTIV", c'est-à-dire OBJECTIF. Il paraît trois fois par an et est diffusé uniquement au Danemark. Le tirage en est de 350 par numéro. En outre, sont publiés régulièrement des numéros thématiques nettement plus volumineux, p. ex., Kinematografiens udviklingshistorie – og filmens fødsel" par Flemming Berendt (rédacteur en chef du bulletin "Objektiv"): "Histoire du développement du cinématographe et naissance du film" (déc. 1995, 95 pages, abondamment illustré en noir et blanc).

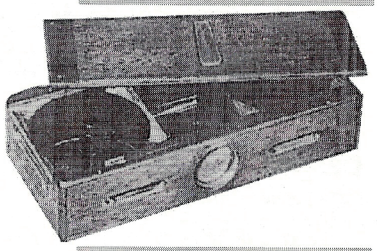

Le logo du club représente un appareil assez courant du début du XXème siècle. Mais il faut néanmoins signaler l'appareil photo révolutionnaire dû, au tournant du siècle, au grand inventeur danois Jens Poul Andersen, surnommé Nellerödmand, qui conçut en 1905, un appareil pour format 24 X 36 bien avant Oscar Barnack. Il n'existe qu'au stade de prototype mais il précède de plus de huit ans l'UR Leica. Une photo de cet appareil issue d'une revue danoise vous est proposée ci-contre.
En ce qui concerne une photo de membres du club lors d'une réunion ou d'une manifestation, essayez sur le site www.objektiv.dk. Il est utile de savoir qu'en raison de la configuration du Danemark, les réunions se tiennent à la fois à Copenhague (le 3ème jeudi de chaque mois sauf en été) et à Middelfart (île de Fionie) à des dates diverses indiquées dans le bulletin. A pratiquement chaque réunion qui se tient à Copenhague est organisée une conférence ou une causerie, suivie d'une vente aux enchères interne de matériel photo.

Francois Marchetti´s omtale af DFS i Fransk Fotohistorisk selskabs tidsskrift Club Niépce Lumière´s augustnummer

0bjektiv (Danish Photo Historical Society) - No. 126, December, 2009. It's always a pleasure to browse through this beautifully produced, Danish-language journal. Much can be learned by studying the reproductions of collectable images and cameras. Of particular interest to Daguerreian collectors will be the chapter devoted to a Danish Daguerreotype museum where some framed images on the walls appear to be prints of Daguerreotype originals - something I've rarely seen.

En lille 'hilsen' fra Canada

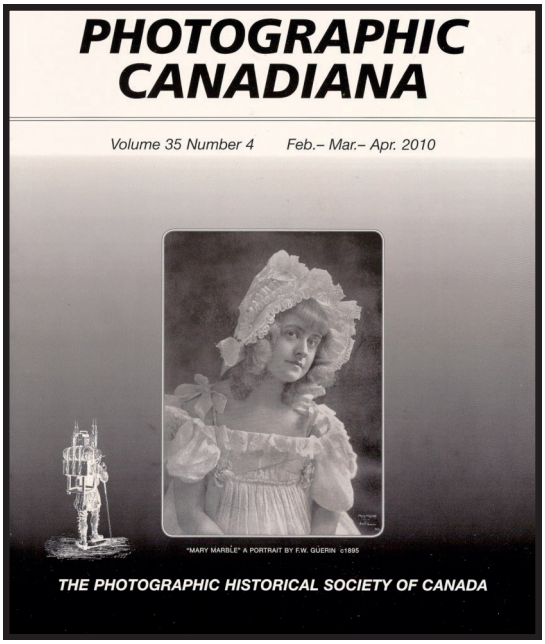

www.phsc.ca E-mail: info@phsc.ca

FOTOGRAFIER SØGES

Billeder af fyrværkeri f.eks. I Tivoli eller ved vandet. Kartoner, beskrivelser og reklame for fyrværkeri
Fotografier af trylleri i privat regi eller på en scene. Trylleredskaber, bøger, kartoner eller beskrivelser. Plakater for magi og trylleri. Laterna magica, slides af enhver art.
Tlf.: 8613-7167

KØBENHAVNSKE VEJVISERE OG TELEFONBØGER FRA MELLEM ÅR 1900-1920 SØGES.
TLF.: 3526-6983

Nyemedlemmer

Jesper Axel Nielsen
Haderslevgade 31. 4tv.
1671 København V.

Claus Hessner
Bergthorasgade 7, st.th.
2300 København S.

Erwin Meyer
Kirkevænget 14, Genner
6230 Rødekro

Jørgen Gregersen
Bauneporten 24, 1.
2800 Kgs. Lyngby

Peter Gurkasch
Am Brink 1
23881 Bälau
Tyskland
Genindmeldt

Knudsens Fotocente
Sondrevegen 30,
Boks 6922. St. Olavs Plads. 0130 Oslo

Åke Hultman
Villagatan 40A
Örnsköldsvig
Sverige

Velkommen!

'Øjebliksbilleder' bogen om Danmarks Fotomuseum. Bestilles på 9722-5322

Kurt Littau, mangeårigt medlem af DFS er afgået ved døden. Littau var en ihærdig samler og satte stor pris på vore formidlingssalg og loppemarkeder til glæde for os alle. Et venligt og muntert menneske har forladt os"

Landsmøde & generalforsamling

Lørdag 24. april 2010
Forsamlingshuset Østergade 33, 5500 Middelfart

Generalforsamling
Program

10:00 Loppemarked opstilles
10:30 Formanden byder velkommen
Loppemarkedet begynder
12:00 Frokost. DFS tilbyder frokost til rimelig
Rimelig pris. Øl & vand kan købes
13:00 Generalforsamling
14:00 Anvisningssalget begynder
17:00 Afslutning, hvor alle deltager i oprydning

Dagsorden

1 Valg af dirigent og referent
2 Formandens beretning
3 Kassereren forelægger regnskabet
4 Redaktørens beretning
5 Indkomne forslag
6 På valg til bestyrelsen:
Allan Bunton og
Svend Erik Jeppesen
Begge modtager genvalg

7 Valg af revisorer:
W. Thomsen og L. Schönberg-Hemme. Mod - tager genvalg
8 Fastsættelse af kontingent:
Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.:
Danmark kr. 350,- Norden og øvrige udland kr, 375,-
9 Eventuelt

Dansk Fotohistorisk Selskab
Kasseregnskab for året 2009

		Budget	Faktisk
	Indtægter		
1	Kontingenter	112.000	115.795
2	Renteindtægter	6.000	1.665
3	Annonceindtægter	6.000	5.100
4	Tilskud/Sponsorater	4.000	5.110
5	Løssalg af Objektiv	500	1.613
6	Anvisningssalg	17.000	40.133
	Indtægter i alt	**145.500**	**169.415**
	Udgifter		
21	Objektiv	135.000	109.348 *)
22	Kontorhold inkl. telf.	20.000	8.361
23	Bestyrelsesmøder	5.000	4.222
24	Medlemsmøder	22.000	21.182
25	Øvrige driftsudgifter	10.000	6.806
	Udgifter i alt	**192.000**	**149.919**
	Budget	-46.500	
	Resultat		19.496

*) Objektiv. Udg. ialt	131.345	
heraf afholdt og bogført i 2008	-21.997	
Objektiv udgift for 2009	109.348	
Likvider		
Overført fra forrige år		198.772
Resultat		19.146
At overføre til 2010		217.918
Som forligger således		
Danske Bank/Giro		24.208
Alm. Brand		193.710
I alt		217.918

14.03.2010

John C. Mikkelsen
Kasserer

Dansk Fotohistorisk Selskab
Foreløbig årskalender for 2010

Lørd. 24. april Generalforsamling i Middelfart
Torsd. 6. maj Billedgruppen kl. 19:30 Østerbro
Torsd. 16. september møde kl. 19:30 Østerbro
Lørd. 9. oktober loppemarked og anvisnings-salg i Middelfart kl. 10:30
Torsd. 21. oktober møde kl. 19:30 Østerbro
Lørd. 23. oktober loppemarked og anvisnings-salg kl. 12:00 Østerbro
Torsd. 18. november møde kl. 19:30 Østerbro
Torsd. 2. december Jule-anvisningssalg
Bemærk: Kl. 19:00 Østerbro

Danmarks Fotomuseum
Fotoudstillinger 2010

29. april—6.juni
'Årets Pressefoto. De bedste billeder fra danske fotojournalister.

12. juni – 31. oktober
'Himmelskud'
Luftfotografier taget af Jan Kofod Winther.

Åbningstider på Danmarks Fotomuseum:
Tirsdag-søndag: kl. 12.00 - 16.30
I juli og august hver dag:
Kl. 11.00 - 1630
Velkommen!

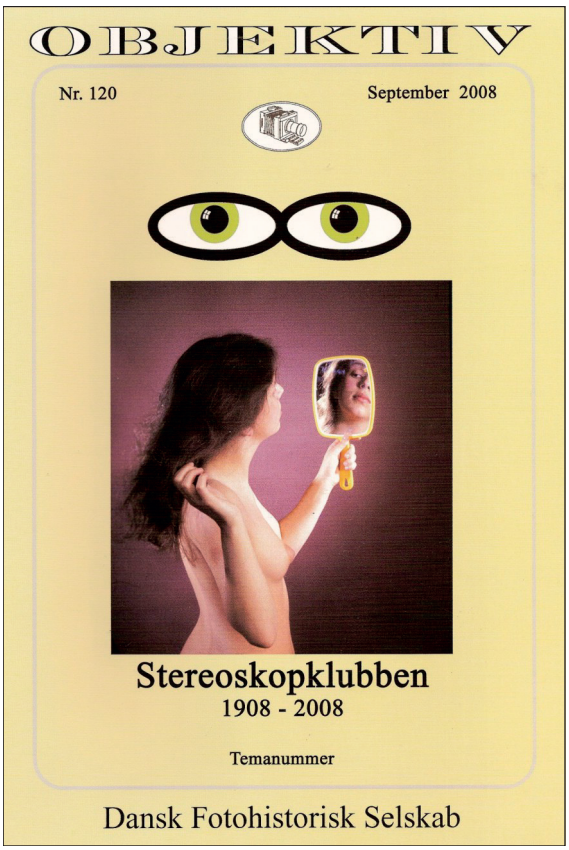

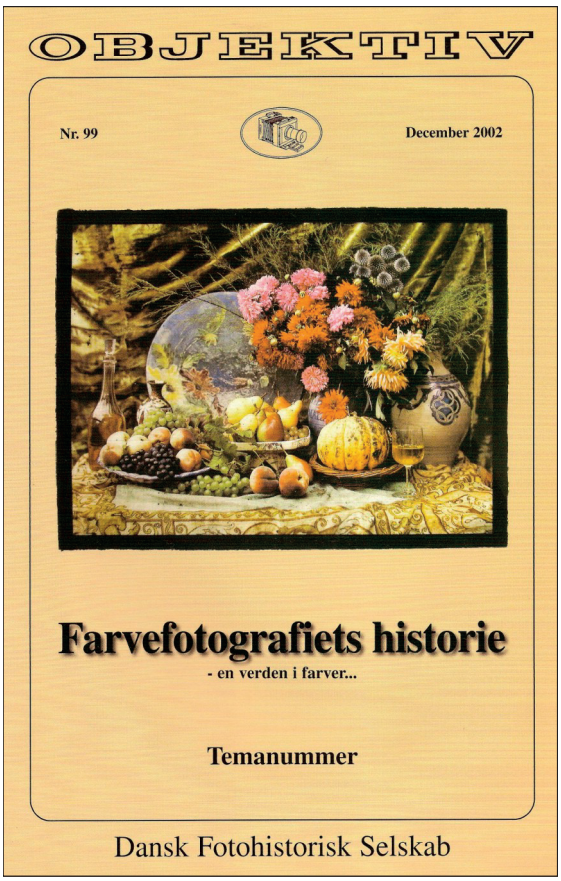

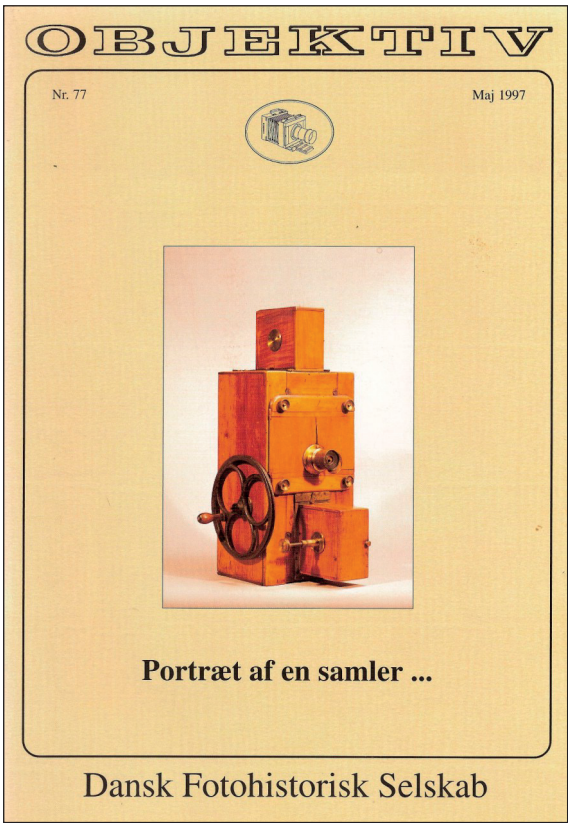

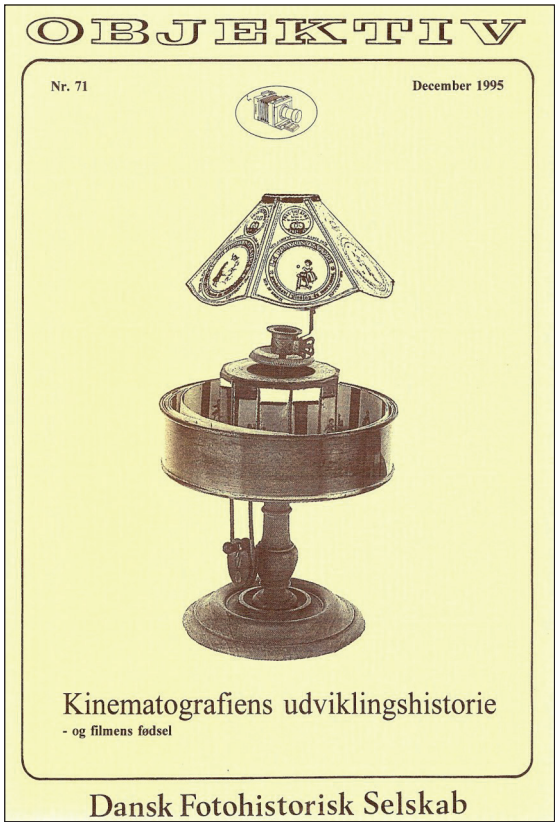

UDSALG

Et begrænset antal temanumre kan erhverves for kr. 50,00 pr. stk. Porto kr. 29,00
Bestilling: dfs@post.tele.dk eller tlf.: 4919-2299 eller 4589-2496
Leveres også på en mødeaften.

1½ Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 24.04.10 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for buddet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Foth Derby klapkamera. Med spaltelukker der trænger til rensning	C		
2	Voigtländer Vito BL, m. C. Skopar. Som nyt, men lukkeren trænger til rensning			
3	Werra 2, m. Tessar 2.8/50 mm. Helt i orden.Flo	A/B		
4	Bera 2. (Russisk spionkamera). I orden	B		
5	Zeiss Contina, m. Tessar 2.8/45 mm. I orden.Rimeligt pæn	B		
6	Fotex minikamera	B		
7	Akarelle, m. Xenar 2.8/45 mm. Sløv på lange tider	B/C		
8	Voigtländer Brilliant, m. BT. I orden. Pæn	B		
9	Oigee Minikikkert (tysk) 6 x 18, med etui. I orden Pæn	B		
10	Exakta obj. Jena S 4/135mm, m. etui. Fremtræder som nyt	A		
11	Leitz bordstativ Som nyt	A		
12	Objektiv: Pentax M 2,8/28mm			
13	Mamiya 645-1000S, m. PD prisme, skaktsøger og 2,8/80 (blænde hænger)	A/B		
14	Exakta Varex (685082), m. Tessar 3,5	B		
15	Sigma Zoom 4,5/70-230 (PK-fatning)	B		
16	Kodak 620 (6x9) + Six-20 Kodak Junior	A		
17	E. Suter Basel Rapid Aplanat No.5	C		
18	Sixtron flashmeter			
19	Pentax K1000, m. Vivitar 2,8/35	B		
20	Zeiss Apo Tessar 9/30cm., m. vendeprisme	B		
21	Ruvinal III (4,5x6 + 6x6), m. Seriter 3,5/75			
22	Minolta Dynax 500s, m. AF Zoom 35-80mm.			
23	Canon EF-M, m. 35-80mm. AF-Zoom			
24	Pentax ME Super, m. flash			
25	Ansco vestpocket Model A			
26	Agfa Karat (1. Model), m. Igestar 6,3 og BT (som nyt)			
27	Polaroid 120 Pathfinder m. Yashinon 1:4,7; f=127 mm. (Pæn)			
28	Polaroid 350 m. Zeiss søger. Incl. taske, blitz og Portrait Kit.			
29	Taske med ”diverse gode sager”			
30	16mm tonefilm fra U.S. Airforce: A-bombesprængning			
31	Specialkamera til panoramaoptagelser (bygget af Niels Resdahl), m. Super Angulon 1:8 samt to Horseman-kassetter 6x9	B	2.000	
32	Fremkaldertank, filmcutter + Tripod Adapter (til Minox 8x11mm.) i org. embal.	A		
33	Retina-Tele-Xenar 135mm, m/skylightfilter		300	
34	NOVOFLEX håndbog + 3 hft. Contax-Photographie			
35	Olympus 35 RD (pæn)			
36	Leica M4-brugsanvisning + 2 stk. Leica Progr.kat.			
37	Exa 500, m. 2,8/50			
38	Leitz vekselslæde (gevind) med arm og Focotar 4,5/5cm			
39	Yashica TL-E, m. Yashinon-DX 2/50			
40	FED 3, m. I-26m 2,8/52 (Leica-gevind)			
41	Altix-nb, version 2 med søgerrammer, Trioplan 2,9/50			
42	Leica R3Mot Electronic		800	
43	Pentax K1000, m. Pentax-M 2/50			
44	Asahi Pentax Spotmatic SP II, m. Yashinon-DX 2/50			
45	Braun Paxette I, m. Kataplast 2,8/45			
46	Exa 1a, m. 2,9/50			
47	Nikon EM, m. Series E 1,8/50 og Speedlight SB-E			
48	Minolta XD11, m.ROKKOR-X 1,4/50 (US version af XD7) Virker OK			

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 24.04.10 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for buddet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Altix I 24x24, m. Laack Polylyt 3,5/3,5cm, lukker hænger			
50	Zenit-E, m. Helios-44-2, 2/58			
51	FED-4, m. I-61 2,8/53 (Leica gevind)			
52	Altix IV, m. Trioplan 2,9/50			
53	Exakta Varex IIb, m.Jena Tessar 2,8/50			
54	Minolta SRT 303, m. MC Tele Rokkor-QD 3,5/135			
55	Nikon Nuvis S			
56	Penti II, halvformat, Sort/Guld			
57	Sekonic Studio S (lysmåler)			
58	Polaroid J33 Land Camera			
59	Graflex Stereo Graphic, m. 2 stk. Graflar 4/35	B/C		
60	Exakta Varex IIa, m. Soligor 3,5/35			
61	Til Exacta: Soligor teleconvertere, Novoflexbælg, mellemringe			
62	Exa (tidligt, u. objektiv)	B		
63	Leitz Wetzlar Photar 1:1,9/12,5mm. Micro Lens (til bælgudstyr)			
64	Nagel Vollenda 80/1, m. Nagel Laudar 4,5/12cm. og Pronto			
65	Balda Baldax, m.Trioplan 2,9/7,5cm. og Compur			
66	Conley Junior (foldekamera), m. Wollensak f:8			
67	Agfa Karat 12, m. Xenar 2,8/50 og Compur-Rapid			
68	Diverse Hasselblad-brochurer			
69	Ica Halloh 505, m. Extra-Rapid-Aplanat ”Helios” 1,8/13cm. og taske			
70	Voigtländer VITO CL m. brugsanv. samt Voigtländer BESSA 66			
71	Rogonar-S 2,8/50 + Rodagon 5,6/80 + Componar 3,5/50			
72	Lille rodekasse: Weston Euromaster, afstandsmåler m.m.			
73	Zeiss Ikon Contaflex II, m. Tessar 2,8/45 og BT			
74	Canon F-1, m. Canon FD 2,8/24 og BT			
75	Canon TX, (u. objektiv)			
76	Canon FTb, (u. objektiv)			
77	Canon FD 2,8/28 vidvinkelobjektiv			
78	Canon FD 2/35 S.S.C. vidvinkelobjektiv i org. embalage m.m.			
79	Canon FD 2,8/100 S.S.C. teleobjektiv i org. emballage			
80	TENBA fototaske			
81	16 mm Filmo (Bell & Howell), 2 objektiver, lysmåler, 2 kassetter i kuffert.	B/C		
82	Olympus IS-1000	A		
83	Canon Dial 35			
84	Filmo (B&H) 8 mm, 2 objektiver			
85	Sony Cyber-Shot 3,3 MP, Carl Zeiss Sonnar			
86	2 klapkameraer: Kodak 6x9cm og 9x12cm	B/C		
87	Klapkamera 9x12cm, 2 lysmålere	C		
88	Contaflex I (861/24), m. Tessar 2,8/45			
89	Syv årgange af Hasselbladtidsskriftet: Årgang 1972-73-74-75-76-77og 78			
90	Novoflex bælg (Exakta), m. Noflexar 3,5/105	A		
91	Exa II, kamerahus			
92	Zeiss Ikon Contina IIa, m. BT			
93	Nikon F80 med AF-Nikkor 28-100mm, næsten ny			
94	Nikon Speedlight SB-26, med etui			
95	Rodekasse: Genos Rapid, Taron auto JE, Ultra Fex, CocaCola m.m.			
96	Kilfit Fern-Kilar 5,6/400 (til Visoflex)	C		

CLUB NIÉPCE LUMIÈRE

Goecker

Professionel imaging
Hejrevej 37
2400 København NV
www.goecker.dk

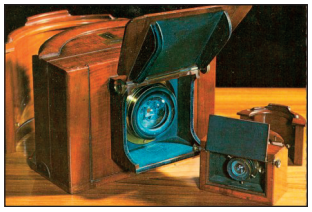

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf..: 3254-5590
www.njalfoto.dk

NIVÅ FOTO

Nivå Center 88
2990 Nivå
Tlf.: 4914-1804

NORHERN LIGHT GALLERY

Køb & salg: Fotografier 1839-2009
Salg af: Opbevaringsmaterialer og fotobøger
www. nlg.dk Adaneman@nlg.dk
Tlf..: 3860-5942

Fotohistorisk Museum

40 78 85 03

www.fotohistoriskmuseum.dk

BESTYRELSE & REDAKTION

Formand:
Svenn Hugo
Orebyvej 27.
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
Vildmanden@email.dk

Næstformand & Anvisningssalgsleder:
Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172 c. II.
1850 Frederiksberg C.
Tlf: 3321-4367 (mellem kl. 10-11)
Leif.gj@webspeed.dk

Redaktør:
Flemming Berendt
Teglgårdsvej 308,
3050 Humlebæk.
Tlf: 4919-2299 eller 4589-2496
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Kasserer:
John C. Mikkelsen
Kystvejen 42,
5466 Asperup
Tlf: 6448-1021
Je.jo.mi@mail.dk
Giro konto nr. 150 6447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 300000015064 47

Bestyrelsesmedlem:
Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II. tv.
2750 Vanløse.
Tlf: 3871-0091

Møder vest for Storebælt:
Svend Erik Jeppesen
Arnakvej 74,
8270 Højbjerg.
Tlf: 8627-2124
sej8270@yahoo.dk
Møder vest for Storebælt:
September/oktober og januar/februar

Webmaster:
Leif Johansen
H.C. Andersensvej 7,
6100 Haderslev.
Tlf.: 7452-6038
leif@dagnyleif-johansen.dk

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: Danmark kr. 350,- Norden og øvrige Europa kr. 375,-
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april/september/december + temanummer.

Anvisningsssalgsbetingelser:

Tilmelding af fotografika pr. post eller E-post senest 1. marts, 1. august og 1. november.
Henvendelse: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 c, II, 1850 Frederiksberg C.
Tlf.: 3321 4367 (mellem 10-11).
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf. brev eller E -post

Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS.
Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april, samt vest for Storebælt i september/oktober.
Desuden i København i oktober og december.
Loppemarkeder afholdes i januar/februar samt samt april og oktober.

Møder i København:

Den 3. torsdag i månederne september-marts kl: 19:30
I Østerbrohuset, Århusgade 103. 2100 København Ø. Tlf: 3538-1294

DFS hjemmeside:
www.objektiv.dk
Indholdsfortegnelse for Objektiv indtil nr.115: www.objektiv.dk/objektiv/objall.htm
Database over alle artikler i Objektiv:
www.objektiv.dk/objektiv/startbase.php

Danmarks Fotomuseum
Hjemmeside www.fotomuseum.dk

Æresmedlemmer:
Flemming Berendt
John Philipp
Kurt Petersen

Følgende har bidraget med materiale og andet:
Danmarks Fotomuseum, Leif Germann Jensen, Andrev Daneman, Rudolof Hillebrand og Flemming Berendt (arkiv).

Redaktionen gør opmærksom på at skribenter til artikler IKKE er ansvarlige for fejlfortolkninger og oplysninger der hidrører fra dokumenter, artikler eller bøger.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet, samt dele deraf, er KUN tilladt efter skriflig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from DFS.
Copyright 2010. ISBN 0107-6329.

PHOTOGRAFICA

SKINDERGADE 41 · 1159 KØBENHAVN K · TEL. 33 14 12 15 · WWW.PHOTOGRAFICA.COM